

RODINA A ZODPOVEDNÉ RODIČOVSTVO DNES

Informačný bulletin Slovenskej spoločnosti pre rodinu a zodpovedné rodičovstvo

Poradové číslo 14/2007

august 2007

OBSAH

Z redakčného stola 3

TÉMA:

Sexuálna výchova áno, ale aká! 6

Doc. phDr. Mária Potočárová, PhD.

Doc. MUDr. Jana Hamanová, CSc.

Mgr. Denisa Šoltésová

Zo skúseností pedagógov 21

Informácie z domova 39

Informácie zo zahraničia 41

Stanoviská k aktuálnym otázkam 44

Bibliografické informácie 47

Motto:

*Keď miluješ, objavuješ v sebe
toľké bohatstvo, toľkú nehu a toľko citu,
že je ti na neverenie,
že si schopný toľkej lásky.*

A. P. Čechov

Z REDAKČNÉHO STOLA

O krásach a úskaliach, o tajomstvách a spoločenských súvislostiach ľudskej sexuality každá generácia potrebuje počuť posolstvo na svoju osobnú mieru a potrebu. Ale vždy sa to deje v konkrétnych kultúrnych súradniciach, preto aj vždy tvorivo novým spôsobom. Ako sa prejaví táto tvorivosť, závisí od osobných skúseností a osobného svedectva života dospelaj populácie, od obsahu života a potrieb detskej a mladej populácie a najmä od toho, kto a za akých okolností odovzdáva deťom a mladým ľuďom informácie a svedectvo života ...

Rodina je najprirodzenejším prostredím, kde dieťa vníma vzájomnú lásku, pomoc a podporu medzi otcom a matkou. Svoje spontánne otázky o vlastnom tele, o jeho fungovaní, v tom i o fungovaní pohlavných orgánov, o tom, odkiaľ a ako braček či sestrička prišli na svet, si každé dieťa zaslúži mať pravdivo, pokojne a jeho veku primerane zodpovedané na „kolenách svojich rodičov“, v ich objatí. Potom je na nejaký čas spokojné a jeho pozorovania vlastného tela sa odohrávajú v ovzduší dôvery.

Spolu s rodinami a v spolupráci so školami a v ich službách výchovne pôsobia na deti a mládež cirkvi a cirkevné spoločenstvá. Odovzdávajú obraz sexuality v slobode a zodpovednej láske v jej vzťahových, osobnosť budujúcich a etických súvislostiach, ako Boží dar. Cieľom je podporiť zdravý fyzický a psychický rozvoj detí a mládeže, rozvíjanie lásky v manželstve, upevňovanie rodín a reprodukciu spoločnosti.

Škola je druhým prostredím, kde si dieťa prehlbuje poznatky z domova o vzniku ľudskeho života, o vzťahu muža a ženy, o svojej budúcej životnej roli muža/ženy do podoby systematického celku a má možnosť vidieť túto oblasť života človeka v širších spoločenských súvislostiach. V škole dieťa a mladý človek vníma správanie a rozprávanie svojich spolužiakov a spolužiačok, správanie pedagógov a celkového ducha školy a to mu ďalej dokresľuje jeho obraz o tajomstvách intímneho života.

Posledné desaťročia si nárokuje masmédiá vhod či nevhod, v množstve informácií, ktoré často ďaleko prevyšuje prirodzené otázky detí a mladých ľudí, „napájať“ prirodzenú detskú zvedavosť o ľudskej sexualite. Komerčné masmédiá a „sexuálny priemysel“ (pojem Viktora E. Frankla) idú spravidla ďaleko za hranice primeranosti, lebo sledujú cieľ, získať mládež pre také sexuálne postoje a aktivity, na ktoré chcú odpovedať ponukou svojich komerčných „produktov“. Komerčné masmédiá

vytvárajú často skreslený obraz ľudskej sexualitu, oddeľujúc sexualitu od vzťahu lásky a od jej prirodzenej súvislosti so vznikom nového ľudského života.

Rodičia, ale aj pedagógovia v školách majú neľahkú úlohu „vycentrovať“ jednostranné a často extrémne informácie a ponuky komerčných masmédií, najmä internetu, pre deti a mládež a tiež pôsobenie rovesníckych skupín. Sú často sami dezorientovaní, alebo znechutení, zranení. V snahe brzdiť obrovský prúd informácií z komerčných masmédií, sú azda v pokušení rezignovať na svoju úlohu odovzdať slovom i svedectvom lásky deťom celú pravdu o živote. Okrem toho majú rodičia právo a voči svojim deťom aj povinnosť sledovať, v akom duchu sú ich deti v škole vedené. Či sa pedagógovia orientujú na osobnostnú formáciu mladých ľudí k zodpovednej láske, k vernosti, k umeniu čakať na trvalý vzťah, alebo či prijali koncept liberálnej sexuálnej výchovy, rezignujúci na túto osobnostnú formáciu a zameraný prednostne na ich vedenie k „väčšej bezpečnosti“ tolerovanej sexuálnej aktivity, čo sa zvykne zdôvodňovať na jednej strane rizikom HIV/AIDS, na druhej strane dôrazom na slobodu mladých ľudí a ich sexuálne práva.

I na Slovensku sa odohráva svojho druhu zápas o ducha výchovy detí a mládeže k sexuálnemu zdraviu podľa definície Svetovej zdravotníckej organizácie. Sú v ňom angažovaní rodičia a desiatky rodičovských organizácií a organizácií odborníkov, mužov a žien, na rôzne oblasti života rodín a jednotlivých členov rodín. Ich cieľom je buď podporiť koncept sexuálnej výchovy v informovanej slobode a zodpovednosti, alebo preferovať aspekt „väčšej bezpečnosti“ tolerovanej sexuálnej aktivity mladých ľudí podľa ich vlastného rozhodnutia. V druhom prípade informácie o zdravotných, etických, psychologických a vzťahových dôsledkoch predčasných sexuálnych debutov mladých ľudí sú im poskytované často v neúplnej miere.

Pri tvorbe koncepcie výchovy k sexuálnemu zdraviu v rokoch 1996-1998 sa jasne prejavila rozdielnosť pozícií týchto dvoch spomenutých konceptov. Viedli sa živé diskusie aj o názve, o začlenení do predmetovej štruktúry v školskej výuke. Výsledkom bolo prijatie názvu Výchova k manželstvu a rodičovstvu ako nadpredmetová výchovná problematika v základných a stredných školách. Koncepcia výchovy k manželstvu a rodičovstvu bola vypracovaná na základe uznesenia vlády SR č. 390 zo 4. júna 1996 a na jej základe boli vypracované osnovy pre jednotlivé stupne. Táto výchova bola prijatá ako povinná na všetkých školách na Slovensku od 1. septembra 1998 a rozvrhnutá do

predmetov etická a náboženská výchova, biológia, občianska náuka, literatúra. Úroveň tejto výuky je samozrejme vždy závislá od osobnostnej a odbornej úrovne učiteliek a učiteľov príslušných predmetov a ich metodickéj tvorivosti.

Od tej doby sa vždy znova, najmä zo strany občianskeho združenia Slovenská spoločnosť pre plánované rodičovstvo opakujú pokusy ponúkať v masmédiách a presadiť do škôl koncept, preferujúci aspekt „väčšej bezpečnosti“ tolerovanej sexuálnej aktivity mladých ľudí. Najnovšie v júli 2007, podľa informácií internetovej stránky denníka SME, SSPR ponúka nové metodiky pre sexuálnu výchovu a chce cez MŠ SR alebo priamo cez školy presadiť sexuálnu výchovu ako osobitný predmet, na ktorý chce získať od Ministerstva školstva SR akreditáciu.

Je zrejme, že nie je až natoľko rozhodujúce, ako túto dôležitú oblasť výchovy nazveme, ale aké ciele si kladieme, kam chceme mladých ľudí doviest' v odovzdávaní pravdy o živote. Dôležité je, aby to bola celá pravda o živote, podávaná primerane veku, a nielen jednostranný dôraz na slobodu a bezpečnosť, bez etického a rodinného kontextu. V tomto smere je inšpirujúca definícia Svetovej zdravotníckej organizácie: „*Sexuálne zdravie predstavuje súhrn telesných, citových, rozumových a spoločenských stránok človeka ako sexuálnej bytosti, ktorý obohacuje osobnosť, zlepšuje vzťahy k ľuďom a rozvíja schopnosť lásky.*“ (rok 1974) Tento širší pohľad a nadpredmetové zameranie práve umožňuje mladým ľuďom získať mnohostrannejší pohľad a zdravé limity pre vlastné slobodné rozhodovanie o postojoch a správaní. Čo je ďalej dôležité, to je potreba vytvárať väčší priestor rodičom pre uplatnenie ich práva uplatniť svoju výchovnú zodpovednosť i na pôde školy.

Zostáva nám teda úloha pokračovať v trvalom dialógu týchto dvoch konceptov výchovy k sexuálnemu zdraviu a povinnosť chrániť deti a mládež pred ľahkomyselným a jednostranným pohľadom na intímnu oblasť života. Táto citlivá a krásna úloha prislúcha na prvom mieste rodičom. Drahí rodičia, prajeme Vám k tomu citlivosť a múdrosť lásky a občiansku odvahu!

Vydavateľ

TÉMA

SEXUÁLNA VÝCHOVA ÁNO, ALE AKÁ!

1

Niekoľko pohľadov na sexuálnu výchovu a námety k jej zlepšeniu

*Doc. PhDr. Mária Potočárová, PhD.
katedra pedagogiky FiF UK Bratislava*

Dôležitým cieľom je ujasniť si východiská pre aktuálne uplatnenie slobody a zodpovednosti mladého človeka vo vzťahu k svojej sexualite. Chceme mládeži poradiť, ako naplno a s primeranou vážnosťou prežívať všetky prudko sa rozvíjajúce dary a danosti mladého veku bez ujmy na psychickom i fyzickom zdraví, zatrpknutosti a sklamaní.

Reč by mala byť teda o sexualite, slobode a zodpovednosti a ako k nim viesť a vychovávať deti a mládež. Otvoreným rozhovorom o sexe, sexuálnom živote a sexuálnom zdraví je veľmi ťažké nájsť správnu mieru. Pokúsme sa spoločne hľadať oporné body ideálu sexuálnej výchovy v rodinnom, v školskom či širšom spoločenskom prostredí, ku ktorému sa môžeme viac či menej priblížiť v úlohe rodičov ale i učiteľov na školách, vychovávateľov, lektorov a vedúcich krúžkov.

Najskôr sa žiada zamyslieť sa nad tým, **kto sú adresáti sexuálnej výchovy**, čo ich charakterizuje a ako sa správa dnešná mládež, aké má ideály v oblasti sexuálnych vzťahov.

Viem, že moje hodnotenie nemôže byť dokonalé ani presné, hoci pracujem už dlhšiu dobu s mladými ľuďmi ako profesionálny pedagóg. Skôr by som ho charakterizovala ako laický a rodičovský. Pokúsim sa zosumarizovať to, ako sa mi javia dnešní mladí ľudia, čím ma oslovujú, čo si na nich všimam, čo ma teší a čo trápi a aké vidím východisko v naznačenej oblasti.

Dnešná mládež je odrazom doby a podmienok, v ktorých vyrastá. Svoje názory si získava vlastným uvažovaním, veľa uvažuje, nestojí mimo. Je to jej obrovská prednosť, ktorú si ja osobne veľmi vážim. Mienku si dopĺňa aj v rodine, v škole cez výchovu, ale i v spoločnosti, najmä cez rovesníkov. Rozhodla sa nepodporovať sexuálne pokrytectvo, odmieta tabuizovanie tém o sexe a bez zábran experimentuje s názormi a skúsenosťami, ktoré dostáva cez predstavované vzory. Prostredníctvom mediálnych reklám a filmov je priam nabádaná k ich napodobňovaniu voľného a ničím neviazaného životného štýlu.

Okrem toho naša súčasná generácia mladých absolvovala aj istú formu sexuálnej výchovy, najmä v škole. Dá sa to však tvrdiť iba veľmi všeobecne, pretože niekde bola sexuálna výchova lepšia, inde horšia, prípadne nebola žiadna. V každom prípade postoje mladých k sexualite sú výsledkom i tohto pôsobenia.

Je prirodzené a aj žiaduce, ak mladí využívajú informácie, ktoré dostávajú od ľudí s primeranou váhou autority, ktorí sú pre nich prví a najdôležitejší v živote.

Nazdávam sa, že v sexuálnom správaní sa mladých možno rozpoznať účinnosť dôrazného presadzovania veľmi včasnej sexuálnej výchovy na našich školách, ktorá bola zameraná hlavne na požiadavku čo najširšej informovanosti o pohlavnom živote.

V školskom veku v rámci platných učebných osnov a predmetov dostávala mládež najmä informácie o pohlavnom dozrievaní, o pohlavnom živote a styku, o ochrane pred nežiadúcim počatím, o antikoncepcii, o rizikách pohlavne prenosných ochorení a podobne. Vcelku by mohol byť tento úmysel prijateľný, pretože: neznalosť škodí, informovanosť prospieva.

Do „balíčka nevyhnutných informácií“ sa však neraz priložili aj techniky a spôsoby tzv. bezpečného sexu, presnejšie povedané dosiahnutia príjemnosti erotickej rozkoše bez následkov a zodpovednosti meranej mierou aktuálneho zážitku a reprodukčných práv jedinca, informácie o správnej aplikácii a užívaní antikoncepcie, pochvaly takých „hrdinov“, ktorí pamätajú na zásobu prezervatívov vo vrecku pred stretnutím s dievčaťom... a mnohé iné prístupy a konkrétne zdanlivé maličkosti.

Nie je to priveľmi čierne videnie situácie. Uvedené fakty si môžete prečítať a nájsť rukolapnejšie v témach niektorých návrhov učebných osnov sexuálnej výchovy pre 2. stupeň základných škôl. „Prečítať“ si to možno i v práci určitých typov učiteľov. Mnohí učitelia boli v tomto štýle didaktického vedenia hodín sexuálnej výchovy dokonca školení.

Svojimi „originálnymi“ nápadmi sa netaja a horlivo ich presadzujú ako jedine správne, v mnohých prípadoch nerešpektujúc iné postoje rodičov.

Som puritán? Hádám ani nie. Malý príklad: Keď sa nedávno v Slovenskom rozhlase nahrávala do Rádia 13 – vysielania pre teenagerov relácia o sexuálnej výchove s učiteľkou s uvedenými postojmi, majster zvuku a technickí redaktori upozorňovali režisérku relácie, že obsah témy je podaný absolútne nevhodným spôsobom, že oni ako dospelí ľudia by mali čo robiť so spracovaním informácií o intímnom a sexuálnom živote, ktoré sa v relácii prezentovali... Tých puritánov, lepšie povedané normálnych ľudí, so zdravým, vyváženým názorom je asi medzi nami viac...

Neprehnali sme to trochu ako učítelia? Nazdávam sa, že výsledok je iný, ako sme to pôvodne s informovaním mládeže mysleli. Postoje mladých ľudí k rodinnému životu sa prejavujú často paradoxne, sú skeptické, plné sklamaní, iné ako sme to očakávali a ako sme si želali.

Som pedagóg a toto bola kritika do vlastných radov.

Musím však potvrdiť, že i zo strany rodičov je veľa pomýlených názorov na sexuálnu výchovu vlastných detí. Na postojoch mladých k sexualite a rodinnému životu máme negatívny podiel aj ako rodičia. Chybou rodičov je, ak o týchto otázkach so svojimi deťmi nehovoria, obchádzajú ich, ak prenášajú svoju zodpovednosť na školu, ak deťom nehovoria pravdu, ak ju hovoria neprimerane a skreslene. To asi každý z nás vie, hoci aj toto treba neustále rodičom pripomínať. Ale nie je to jediná vec, ktorú by som na rodičoch chcela kritizovať.

Opäť veľmi všeobecne, iba zo skúseností, vedecky neoverených, by som si dovoľila tvrdiť, že najvýraznejšou črtou súčasných rodičov je presadzovanie krajných výchovných štýlov. Na jednej strane prešli rodičia k príliš liberálnym vzťahom voči deťom, na strane druhej deťom nedoprajú dostatok samostatnosti, priestoru na vlastné rozhodovanie. Ani jedna z týchto výchovných postojov neprináša dobré výsledky. Výchova bez limitov a jasných pravidiel, bez rešpektovania ich názorov, nekonštruktívny či chýbajúci dialóg vytvárajú v deťoch chaos, neistotu. Často sa liberálnosťou rešpektuje niečo, čo deťom v konečnom dôsledku môže v živote škodiť, čo im vychýli správny životný smer. A to je jasne naša rodičovská chyba.

Ako príklad uvediem názor, s ktorým som sa stretla u jednej matky dvoch dcér 15- a 18-ročných. Rozprávali sme sa o svojich deťoch. K pochvale staršej dcéry o jej úspešnej maturite pridala i ďalšiu, pre mňa dosť zarážajúcu o tom, že dcéra má vážnu známosť – chlapca

v rovnakom veku ako je ona. S ním „žije“ v ich byte. Pochvala pokračovala tým, že dcéra je veľmi rozumná a inteligentná, a vzhľadom na to, že sú ešte mladí, matka rešpektuje, že si chcú užiť života. Navyše je bez obáv, pretože šikovná dcéra sa vie v tomto vzťahu zariadiť tak, aby sa nič nestalo... Pravdepodobne to nie je mimoriadny prípad, skôr ide o vrchol ľadovca.

Myslím si, že i táto mladá žena, čerstvá maturantka, tak ako väčšina mladých ľudí, si zariaďuje svoju budúcnosť hlavne podľa dostupných informácií, ktoré dostala predovšetkým od nás dospelých – rodičov a učiteľov. Ako sa zdá, nezodpovedným formovateľom a informátorom sa môže stať rovnako učiteľ ako aj rodič.

Býva mi smutno z otázok, ktoré mi kladú mladí ľudia a myslím si, že informácie, ktoré im rodinné a najširšie sociálne prostredie poskytuje, ostávajú v zásadných veciach nezodpovedané: Má zmysel v dnešnej dobe založiť si rodinu? Musí mať manželstvo aj inú funkciu ako uspokojenie sexuálnych potrieb človeka? Musíme mať deti? Prečo sa vždy len žena musí prispôbiť rodinnému životu, upraviť si svoj životný rytmus, svoju profesiu, záujmy, prečo je len ona zodpovedná za tehotenstvo? Nie je väčšia nezodpovednosť voči deťom priviesť ich na svet do neistej doby a do neoverených vzťahov? Nie je jednoduchšie vychovávať ho bez otca? Prečo sa mám zdržiavať sexuálneho života, keď sexualita je prirodzenou súčasťou mojej osobnosti a hlási svoje potreby a nároky?

O čom svedčia tieto otázky a kto im môže skutočne pravdivo odpovedať? Kladie si ich aj spomínaná „rozumná“ maturantka? Kto im povie, že sexuálny život a sexualita nie sú iba dobre zvládnutá anti-koncepcia, bezpečný sex a právo na sex, ak mám práve na sex chuť?

Najvýraznejším nedostatkom v modeloch súčasnej sexuálnej výchovy (mám na mysli školskej) je, že sa príliš zvyrazňuje telesný pohlavný styk. Vyzdvihuje sa myšlienka, že človek je predovšetkým sexuálna bytosť, ktorá má právo uspokojiť svoje sexuálne túžby a potreby a prispôbiť k tomu aj svoje reprodukčné správanie.

Naznačené tendencie potom prinášajú svoje nevyzreté ovocie, ktoré charakterizuje dnešnú mládež: S láskou sa stotožňujú u mladých ľudí veľmi rôzne obsahy (napr. zážitok zo sexuálneho spojenia), pozoruhodné a žiaľ i nesprávne predstavy (je úžasne pekný-á, má sexy postavu, milujem ho, je to láska) ale aj úspechy, ktoré sa usilujú dosiahnuť (napríklad vyrovať sa rovesníkom v sexuálnych skúsenostiach, nebyť na posmech)...Sexuálna zdržanlivosť pred manželstvom už nie je cnosťou. Skúška pohlavného života sa považuje za

najprimeranejšiu skúšku vzťahu a partnera. „Najlepšie“ s viacerými partnermi, aby sa predišlo nezhodám v telesnom styku v neskoršom období...

Kedy a ako treba začať zmenu?

Plne rozvinutá sexualita musí znamenať rozvoj rozmeru lásky v človeku, jeho slobody a zodpovednosti uplatnenej na pravom mieste.

Sexualita bez rozmeru lásky v človeku by nebola pravou ľudskou hodnotou. Humanizujúci rozmer sexualite dáva možnosť konať z dôvodu vyšších pohnútok. Človek môže konať z dôvodov pudových, ale i z dôvodov zrelej lásky. Záleží len na jeho slobodnej vôli a rozhodnutí, čo sa usiluje konkrétne uplatniť. Vyššia forma ľudského konania je prirodzene tá, pri ktorej je jeho dôvodom zrelá láska schopná seba darovať. Život je natoľko cenný, nakoľko má v sebe lásku. Zostáva nám iba to, čo sme dokázali odovzdať.

Telesný sexuálny život je len jednou stránkou ľudskej vzájomnosti a vzťahov a ak má mať zmysel, má byť iba súčasťou lásky. Iba zodpovednosť voči láske v sexuálnych vzťahoch prekračuje momentálne vzplanutie citov a umožňuje, aby vzťah dvoch partnerov vyzrel a stal sa trvalým a stabilným.

Potvrdením povedaného sú i slová českého filozofa Prof. Radima Palouša, ktoré by nás mohli viesť k jadru sexuálnej výchovy: „**Výchova k sexualite je predovšetkým výchovou k láske v jej plnosti**“.

Táto téza by mala byť východisková, ak mienime vylepšiť sexuálnu výchovu v rodine aj v škole. Uvádžam niekoľko odporúčaní pre sexuálnu výchovu.

Zo strany rodičov sa hlavne predpokladá, že svojimi vzájomnými vzťahmi, nefalšovaným príkladom, ponúknu svojim deťom možnosť zážitku správne pochopenej i uplatnenej heterogénnej sexuality.

Čo potrebuje vedieť vychovávateľ:

- V prvom rade by bolo potrebné podrobne poznať zvláštnosti vývinových období dieťaťa s ohľadom na ich psychosexuálny vývoj, predovšetkým obdobie puberty a dospelie. Výchovné problémy dieťaťa často „kopírujú“ vývojové fázy manželstva a sú vo vzájomnom súvisi.

- Každé dieťa je jedinečné a vzácne individuum, preto je nevyhnutný hlboký a osobný záujem rodičov o jeho osobnosť, o jeho špeciálne črty a potreby a to i v oblasti jeho vzťahu k vlastnej sexualite. Viest' dialóg s deťmi, hlavne v období dospievania nie je ľahké, najmä vtedy, keď sú ich názory v úplnom protiklade s názormi dospelých. Nerušený dialóg, záujem a ochota počúvať a porozumieť, nechciet' nad druhou stranou len zvíťaziť, sú najbezpečnejšou cestou k získaniu dôvery.
- Rodičia by mali sami poznať odpovede na otázky, ktoré im kladú ich deti. Odpovede deťom musia obsahovať i aspekt – vyjadrené slovníkom Z. Matějčka – perspektívy zmysluplnosti a otvorenej budúcnosti. Deti a dospievajúca mládež by mali z prístupu rodičov a vychovávateľov pochopiť, že aj sexuálne počínanie každého človeka závisí od jeho názoru na zmysel, cieľ a hodnotu života, od zodpovednosti za život.
Oldřich Pšenička (Pšenička, O.: Sexuální výchova v rodině. Hradec Králové, 1995) odporúča rodičom, aby sa v rozhovoroch s dospievajúcimi zamerali na:
 - pozitívny vzťah k sexualite, úctu k druhému pohlaviu,
 - aby upozorňovali na prínos k osobnému šťastiu pri správnom sexuálnom správaní v dospievaní
 - aby poukazovali na prednosti sexuality viazanej na manželstvo.
- Zdeformovaný pojem lásky v médiách predstavovanými vzormi, módou je treba vedieť zmierniť schopnosťou správnej voľby. Čeliť sociálnym normám, trendom a názorom, ktoré sú orientované proti rodine nie je ľahké, ale je to nevyhnutná a potrebná opora v živote detí. Zbaviť sa mylne chápanej mužskosti, najmä názoru o neovládateľnosti sexu, pokrivených karikatúr ženskosti a pod.
- „Pravá láska vie čakať“ – to je veľmi dôležitá myšlienka sexuálnej výchovy, pretože učí mladého človeka získavať v trpezlivosti a vytrvalosti trvalé hodnoty. Vyhľadávanie len rozkoše je prejavom infantilizmu, detinskosti, netrpezlivosti, nezrelosti a nedostatku zodpovednosti. „Detstvo lásky“ je nenásytné, dobyvačné, fascinované vrelosťou tohto citu. Intenzita citu však neznačí ešte jej hĺbku. Bez pochybností je toto obdobie najvzácnejšie pre lásku, najviac sa v ňom sníva, najviac sa prežíva, najviac sa o nej píše i v literatúre. Lenže po detstve prichádza mladosť a dospelosť

a často lásky detstva zahynú s jeho odchodom. Zostáva iba láska, ktorá dokáže zmeniť svoju kvalitu na lásku dospelého a zodpovedného človeka. Milenci samotní odsúdia svoju lásku na smrť, keď sa usilujú toto obdobie povýšiť na ideál na celý život.

Od detí neočakávajme plnú zodpovednosť. Majú možno dost vedomostí, ale ešte slabú rozhodovacia schopnosť, vo vzťahu k nim musíme byť nesmierne trpezliví.

- Dôležitou témou sexuálnej výchovy je správny výber partnera. To predpokladá dobre poznať psychické rozdiely v prežívaní lásky medzi chlapcom a dievčaťom, čo pomáha vyhnúť sa omylu skresľujúceho „prvého dojmu“. Vyberať si životného partnera znamená tiež hľadať jedinú výlučnú lásku. Jeden ľudský život nie je dostatočne dlhý na to, aby sa doň zmestil viac než jedna skutočná láska, prežívaná od jej detstva až do dlhej zrelosti. Sexuálnych vzťahov pri výbere partnera sa týka i platnosť „zákona sily prvého zážitku“. Prvý by mal byť človek, s ktorým som rozhodnutý prežiť celý život...
- Psychika človeka má viac vrstiev a tie treba rozlišovať. Láska má zahŕňať celého človeka, nielen jeho zmysly a cit. Láska nie je len podmienený reflex, musí byť ukotvená vo vôli, vedome upriamená na istého človeka. Je to zákonitosť, ktorú správna sexuálna výchova rešpektuje.

Na záver by som chcela seba, všetkých rodičov a vychovávateľov mladých povzbudiť slovami Elisabeth Lukasovej:

„Keby rodičia nechápali a nepoznali nič z teórií, ktoré vysvetľujú rôzne procesy, jedno sú schopní pochopiť aj bez zvláštneho vzdelania: ich výchovné pôsobenie ak je pravé, je výrazom vzťahu lásky. Nemožno ho vysvetliť slovami, musí byť žitý rodičmi pred očami detí.“
(Lukasová, E.: *Logoterapia vo výchove*, 1997, s. 58)

2

Dospievanie a reprodukčné zdravie – zdravotné aspekty sexuálnej aktivity mladistvých

Doc. MUDr. Jana Hamanová, CSc.

subkatedra dorastového lekárství,

Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví Praha

Dospievanie je obdobie dozrievania a to aj v oblasti reprodukčnej. Je to príprava na reprodukciu v dospelosti, v období plnej zrelosti. Po stránke biologickej je potrebné dozretie predovšetkým u dievčat, pretože nie sú ešte zrelé ženy. Dievča je pohlavným životom v období dospievania viac ohrozené než v dospelosti a tiež v porovnaní s chlapcom.

Po dosiahnutí základnej zrelosti v pohlavnej oblasti, to znamená po nástupe menštruačných cyklov, dozrievanie ešte ďalej pokračuje. Mení sa veľkosť a tvar panvy, maternice, stabilizuje sa hormonálna regulácia, ale najmä pokračuje dozrievanie krčka maternice. Vývoj totiž podstupuje t.zv. transformačná zóna sliznice na krčku. Je to rozhranie dlaždicového epitelu (slizničnej výstelky), ktorý vystiela pošvu a pokrýva krčok a epitelu valcovitého- cylindrického, ktorý vystiela kanál maternicového hrdla. U dospelaj ženy je hranicou obidvoch epitelov vonkajšia bránka hrdla, takže krčok je krytý odolným epitelom dlaždicovým a epitel cylindrický je iba vo vnútri maternicového hrdla. V dospievaní sa často hranica posunie dovnútra bránky – do pošvy. Vzniká tak t.zv. pubertálna fyziologická ektopia, kedy zraniteľný cylindrický epitel na maternicovom krčku, v dospievaní často prítomný u dievčat – pokiaľ je vystavený pôsobeniu infekcie v pošve, je miestom snadnejšieho prieniku choroboplodných zárodkov ďalej do organizmu.

Maternicový krčok u dievčaťa je zraniteľný tiež v zmysle zmien, ktoré môžu spôsobiť až rakovinu. Skorý začiatok pohlavného života je jedným z hlavných rizikových faktorov rakoviny krčku maternice.

Takzvaná „ochrana“ pred pohlavnými infekciami alebo tehotenstvom (či už bariérová alebo hormonálna kontracepcia) v tomto veku zlyháva až 10-krát častejšie. Podľa štatistik Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO) z rokov 1984 a 1993 teoretická spoľahlivosť kondómu je 97-88 % a skutočná v dospievaní 97-64%. Uvedené

štatistiky SZO o spoľahlivosti antikoncepcie platia pre dospievajúcich, nie pre celú populáciu. Jej používanie si vyžaduje určitú osobnostnú zrelosť. Celosvetovo je najnižšia práve tam, kde by bola najviac potrebná: u najmladších, najmenej zodpovedných, najpromiskuitnejších. Hormonálna kontracepcia práve v dospievaní potrebuje určité špecifické ohľady, ktoré sa často nerešpektujú.

Sexualita a dospievanie

Vývoj sexuality na jej zrelú úroveň je predpokladom jej normálnej funkcie v dospelosti. Jej správny vývoj v priebehu dospievania je z tohto hľadiska veľmi dôležitý. Sexualita v tomto kontexte znamená oveľa viacej než iba fyzický sex. Vzťahuje sa tiež na pochopenie a prijatie seba ako muža alebo ženy, na vzťahy k ostatným mužom a ženám v spoločnosti, i na intímny vzťah ku konkrétnej blízkej osobe partnera. Znamená schopnosť nadviazať a udržať intímny vzťah na báze vzájomného dávania.

Aby sme porozumeli všetkým aspektom sexuality v dospievaní, musíme ju vidieť vo všetkých jej rozmeroch, ako fenomén biologický, psychosociálny, morálny, duchovný, etický. Preto definícia sexuálneho zdravia podľa SZO znie „Sexuálne zdravie predstavuje súhrn telesných, citových, rozumových a spoločenských stránok človeka ako sexuálnej bytosti, ktorý obohacuje osobnosť, zlepšuje vzťahy k ľuďom a rozvíja schopnosť lásky.“

Sexualita a reprodukcia

Tieto dve oblasti nie je možné od seba oddelovať, ako sa o to súčasné sociokultúrne prostredie snaží. Nie je to totiž reálne možné, lebo každá tzv. ochrana má určité percento zlyhaní. A poriadok prírody tieto dve skutočnosti jasne spája.

Rodičovstvo vyžaduje nielen biologickú, ale najmä osobnostnú zrelosť, zdôrazňuje SZO a považuje pôrod pred devätnástym rokom ženy za skorý. Je totiž zaťažený celým radom rizík – a to pre matku v priebehu tehotenstva, počas pôrodu aj po ňom, pre dieťa počas narodenia, po ňom i v priebehu ďalšieho vývoja, aj pre rodinu. O týchto rizikách viacej hovorí Hamanová a kol.: Dospievajúci v starostlivosti praktického lekára, Triton, Praha, 1994.

Charakteristika sexuálnej aktivity v dospievaní

Sexuálny život v období dospievania je predčasný. Po prvé z dôvodov biologických u dievčat, ako sme uviedli vyššie. Po druhé z dôvodov

psychosociálnych. V dospievaní ešte len prebiehajúca tvorba osobnostnej identity sa nezlučuje s možnosťou skutočnej intimity, otvorenia sa a seba-darovania. Ten, kto sám ešte nevie kým vlastne je a čo si v živote najviac cení, nemôže dobre a zodpovedne ani seba darovať a teda ani vytvoriť trvalý vzťah. Preto vek od 15 do 19 rokov, dokonca až do 24 rokov je vekom najvyššieho striedania partnerov a najvyššieho výskytu pohlavných chorôb. A spôsoby „ochrany“, hormonálna antikoncepcia a kondóm ai. tiež vyžadujú určitú zrelosť v ich aplikovaní a preto v období dospievania majú tak vysoký stupeň zlyhaní. Napriek mnohým kampaniam sa ich užívanie najťažšie docieľuje práve u tých, u ktorých by aspoň relatívna ochrana bola potrebná: u užívateľov alkoholu, drog, u tých najmladších.

Tiež motivácie pre zahájenie pohlavného života v dospievaní sú zväčša nezrelé: nátlak vrstovníkov, skupiny alebo priamo partnera, emociálny stres, potreba blízkych vzťahov, ktoré doma chýbajú, potreba dodať si sebadôveru a pod. To sú všetko dôvody, ktorých naplnenie je v dospievaní možné oveľa lepšími spôsobmi, napr. športovaním, prosociálnou činnosťou, zapojením do vhodnej („pozitívnej“) vrstovnickej skupiny a pod.

Sexuálna tenzia je prítomná skôr u chlapcov. U nich je v tomto období v popredí skôr biologická, pudová zložka sexuality, na rozdiel od dievčat, kde je v popredí zložka citová. Dievčatá preto môžu a majú byť brzdou zahájenia sexuálneho života. Sebaovládanie je preto jedným z cieľov výchovy k reprodukčnému zdraviu práve v období dospievania, lebo je to základ pre slobodné rozhodovanie dospievajúceho i dospelého.

Predčasný sexuálny život patrí k zložkám syndrómu rizikového správania sa. Hlavné riziká sa týkajú správneho osobnostného vývoja a v oblasti zdravotnej sa týkajú hlavne dievčat: sú oveľa viac ohrozené získaním pohlavnej choroby ako chlapci alebo ako dospelé ženy a je u nich zvýšené riziko rakoviny maternicového krčka.

Chlapci aj dievčatá by mali tieto skutočnosti poznať a byť si ich vedomí. Chlapec by mal dievča chrániť ako viac ohrozené a učiť sa ju neskôr chrániť ako matku spoločných detí, kedy jej organizmus platí za nároky materstva.

Ďalšie podrobnosti v knihe MACHOVÁ, J., HAMANOVÁ, J.: *Dospívaní a reprodukční zdraví*. Nakladatelství H+H, Praha, 2002.

Odporúčaná literatúra:

Jozef Augustyn: *Sexualita v našom živote*. Karmelitánské nakl., Kostelní Vydří, 1995, 213 s.

Jozef Augustyn: Sexuální výchova v rodině a ve škole. Karmelitánské nakladatelství, Kostel. Vydří, 1998, 80 s.

3

Hodnota ľudskej sexuality

Mgr. Denisa Šoltéssová
ACET SR

Mat' vysokú mienku o svojej dôstojnosti, o sebe, o svojej slobode

Pohľad na seba samého sa formuje od útleho detstva, niektorí odborníci tvrdia, že dokonca história pohľadu na seba samého siaha až do prenatálneho obdobia, do obdobia, keby je dieťa rodičmi žiadané, alebo odmietané.

Koľkokrát sme stretli nádherného človeka, plného potenciálu, nadšenia, krásy a po dlhšom rozhovore sme vôbec nerozumeli, kde sa prebúda tak negatívny pohľad na seba samého?

V teenegerskom veku sa stretávame s rôznymi ohlasmi či už na zovňajšok, alebo schopnosti seba samého. Častokrát sú to kritické a neisté výroky, typu: „aké mám veľké brucho“, alebo „v tom nie som taký dobrý ako Fero“.

Častokrát tak veľmi kritizujúci svoje okolie sami túžia po pochvale a podpore vo chvíľach neistoty.

Nielen v tomto období zohráva dôležitú rolu rodina a najbližší priatelia.

Poporiť v mladom človeku jedinečnosť a dôležitosť je aj úloha rodičov, ale ak oni sami neparticipujú na tejto úlohe, výsledok je stále neistý.

Naučiť mladého človeka odolávať tlaku okolia, či už kultu tela, predčasného pohlavného styku, alebo tlaku z porovnávania sa, nie je celoživotným bojom iba mladého človeka, ale aj našim bojom.

Porovnávanie je zákerné v tom, že väčšinou porovnáваме našu najslabšiu stránku s najsilnejšou stránkou toho druhého, miesto toho, aby sme objavili naše silné stránky a vážili si ich.

Mladí ľudia dokážu postaviť svoju identitu na výrokoach iných ľudí, ktoré sú od reality častokrát veľmi vzdialené.

Miesto toho, aby nasmerovali svoju snahu na spoznávanie sa, investujú energiu na presvedčanie iných, že to tak nie je, alebo sa

jednoducho ľutujú, pretože im to spôsobilo bolesť. Tí silnejší jedinci hodia rukou a idú ďalej.

Ak je výrok nasmerovaný od osoby, na ktorej nám veľmi záleží, či už výrok pedagóga, alebo rodiča, najbližšieho priateľa, o to ťažšie sa s výrokom vysporiadávajú.

Positívne vnímanie seba samého, je dobrým základom pre správny výber partnera a pre úspešné budovanie partnerskeého vzťahu. To, že je človek ešte slobodný je skvelou príležitosťou s množstvom času na budovanie svojej vlastnej osobnosti, ktorá bude prínosom pre budúci partnerský vzťah. Pokúsme sa mladých ľudí podporiť v čase slobody, voľnosti, nepartnerstva-že toto je ich čas, ich výsada, ktorá sa už viackrát opakovať nebude.

Riziká v oblasti bezuzdnej sexuálnej sily

Sexualita, prirodzená súčasť života, ale čo naznačuje slovo bezuzdná? Podľa slovníka cudzích slov je to divoká, neskrotná, neviazaná, zhýralá sexualita.

Nedokázať udržať svoju sexualitu na „uzde“ má svoje riziká.

Jedno z rizík je strata osobnej slobody, psychický nátlak, ktorý nás núti pokračovať ďalej a ďalej. Ako sa hovorí, že s jedlom rastie chuť, taktiež aj s uvoľnenou sexualitou rastie apetít na ňu.

To, že mladý človek cíti sexuálne napätie je úplne v poriadku s jeho vekom a fyzickým rastom, ale ako svoju sexuálnu silu nasmeruje je otázkou. Návyk, ktorý si osvojí, bude pre neho v budúcnosti prirodzeným.

Tu potrebujeme mladých ľudí podporiť v otázke zodpovednosti, ako používajú, alebo zneužívajú svoju sexuálnu silu. Často už nejde iba o nich samých, ale taktiež o druhého človeka, ktorý nemá iba telo, ale aj dušu.

Ďalšie z rizík je oslabená schopnosť nadviazať trvalý vzťah. Hlavne pri promiskuitnom spôsobe života-častom striedaní partnerov, kde človek hľadá iba telesné naplnenie svojich potrieb, prehliada potreby druhej osoby. Potom nastáva rozchod a následné chodenie s ďalším partnerom. Je jednoduchšie nájsť si nového partnera, ako budovať záväzný trvalý vzťah s jedným.

S týmto súvisí nasledujúce riziko života v osamelosti.

Človek nie je poznaný tým druhým taký, aký vskutočnosti je a tiež nedokáže spoznávať, či už pre nedostatok času v krátkom vzťahu, alebo pre zameranie sa výlučne na fyzické potreby.

V neposlednej rade sú vážnym zdravotným rizikom pohlavné choroby, ktoré náš život potom nasmerujú iným chodníkom. Často si myslíme, že vírus HIV sa nás netýka, že je to ochorenie ľudí v Afrike. Koľko mladých ľudí ostalo nakazených, pretože si mysleli, že im sa to nemôže stať a žiaľ, stalo sa. A stalo sa aj na Slovensku.

V dnešnej dobe nemôžeme mládež strašiť pohlavnými chorobami, aj keď sú skutočným rizikom, ale ak im to logicky vysvetlíme, iste pochopia. Neberme psovi kosť, ale ukážme mu mäso. Čo pekné im môžeme ponúknuť, na čo poukázať?

Verím, že môžeme vstúpiť do procesu dozrievania mladého človeka, či už svojím osobným príkladom, alebo životnými múdrosťami, ktoré sme si počas života osvojili. Otvoriť mladým ľuďom oči, že mať sex je krásne, ale aj zodpovedné, že nejde iba o nich, ale ide aj o tých druhých. Tiež, že riskovať je dobrodružné, ale risk s uvážením môže byť ziskom.

Dôstojnosť, jedinečnosť a vzácnosť každého človeka predpokladá a vyžaduje múdru reguláciu sexuálnej sily

Za každým človekom sa skrýva príbeh jeho jedinečnosti. Človek je zvláštne stvorenie neporovnateľnej dôstojnosti a hodnoty, ktorá presahuje hodnotu všetkého ostatného žijúceho na zemi i vo vesmíre.

Nikto nie je kópiou toho druhého, či už v dynamike osobnosti, vlastnostiach, stavbe tela. Názornou ukážkou jedinečnosti sú ruky: človek – na svete nenájdeme rovnaké ruky, odtlačky prstov, túto jedinečnosť využívajú kriminalisti vo svojej práci.

Človek svoju jedinečnosť prejavuje aj v schopnosti pochopiť veci, súvislosti a hlavne v schopnosti komunikovať.

Podľa *Virginie Satir* je samotným základom dôstojnosti človeka – sebaúcta. Súčasťou sebaúcty je ovládanie svojho konania svojou inteligenciou, prijatie svojho tela ako prirodzenej súčasťi seba samého a tiež múdra regulácia sexuálnej sily.

Možno by sme si mohli položiť otázku, čo je múdre? Čo to konkrétne v praxi znamená niečo múdro regulovať?

Možno začať od konca. Ak by bol záver môjho konania strata osobnej slobody, závislosť, ublíženie, privedenie choroby, zrejme moje rozhodnutie nebude správne. Doviest' svoje potenciálne konanie k logickým dôsledkom.

A možno je jednoduchšie položiť si zopár iných otázok.

Je to, čo sa chystám urobiť, mojím rozhodnutím, alebo iba tlakom z okolia, ktoré neviem zvládnuť?

Naozaj to chcem urobiť, alebo sa snažím zapadnúť do kolektívu, aby som veľmi nevytrčal?

Idem to urobiť preto, lebo nenachádzam prijatie, pochopenie tam, kde by som chcel?

Čo je mojím motívom?

Položiť si ťažké otázky a nepustiť sa s tečúcim davom je súčasťou zrenia a uvedomenia si svojej osobnosti a vyžaduje si poriadnu dávku odvahy. Možno osobné NIE na spoločenské ÁNO bude pôsobiť poburujúco, ale v konečnom dôsledku bude oslobodzujúce.

Sexuálnu silu môžeme premeniť, zušľachtiť na lásku, alebo z nej vyrobiť deštruktívnu zbraň. Len zabúdame, že tá zbraň smeruje priamo na nás.

Pozn.: ACET SR, občianske združenie.

Význam skratky: AIDS, Care, Education, Training

4

Zo skúseností pedagógov

Moja skúsenosť z vysokej školy

*PhDr. Marianna Šestáková
Fakulta pedagogiky, TU v Trnave*

Často premýšľam nad mladými ľuďmi, ktorých učím. Vysoká škola je miestom, kam prichádzajú mladí ľudia v snahe rozšíriť si svoje obzory, dozvedieť sa nové informácie, rozvinúť svoju osobnosť, získať nové skúsenosti, nových priateľov.

Sú to mladí ľudia, ktorí by mohli vstúpiť do manželstva a založiť si rodinu. Aké sú ich názory na túto tému?

Musíme si priznať, že mládež je veľmi ovplyvnená prostredím, v ktorom žije a sa pohybuje. Z každej strany sa na nich valí materialistická vlna, ktorá propaguje konzumný životný štýl ako štýl úspešných mladých ľudí. Na internete, v televízii sa tento štýl ponúka ako cesta k št'astému životu.

Prečo sa tak málo hovorí o inom životnom štýle, založenom na hodnotách, ako sú nezištná láska, vernosť, pomoc, dobroprajnosť? Ohromný priemysel, založený na materialistickom základe baží len za jednou mamonou- za peniazmi. Tie sú na piedestáli hierarchie hodnôt a nie je to ani inak pre väčšinu mladých ľudí, s ktorými som prišla do styku na vysokej škole. Ani rodina, ani zdravie nezaujímajú pre mnohých takú vysokú pozíciu v ich hierarchii hodnôt ako peniaze. *Mat'* pre veľa mladých znamená viac ako *byť* niekym.

Bohužiaľ, stretla som len veľmi málo mladých ľudí, ktorí sa snažia postaviť svoj život na pevnejšom základe. Na druhej strane, hoci ich je menšina, sú verní svojim ideálom, patria medzi silné osobnosti a neprispôsobujú sa názorom ostatných len kvôli tomu, aby „zapadli“ do skupiny. Neboja sa vyjadriť svoj názor, hoci je niekedy jediný odlišný v celej skupine. Myslím, že pomaly sa vytráca línia tzv. „tradičných“ kresťanov medzi mladými ľuďmi. Buď sú materiálne založení a stotožňujú sa s konzumným životným štýlom alebo druhá

skupina mladých ľudí (menšina) si stojí pevne za svojimi etickými zásadami.

V dnešnom uponáhľanom svete je heslom pre mnohých: „Mať všetko a hneď.“ Ak chce mladý človek, ktorý študuje alebo práve končí vysokú školu, hneď vlastniť nové auto, byt, mať finančné prostriedky, aby mohol ísť na luxusnú dovolenku, tak v tom myslení nie je nič vo poriadku. Málo mladých ľudí chce čakať. Táto netrepezlivosť sa prejavuje aj vo vzťahoch medzi mladou ženou a mužom. Načo čakať so sexuálnym životom až do manželstva, keď si môžeme užívať už dnes? Ide o bezmedzné užívanie si, získavanie skúseností, aby mohli nabadúce s druhým partnerom podať lepší výkon? Častokrát sa poníma sex len ako telesný akt dvoch mladých ľudí, ktorí si spôsobujú rozkoš.

Stretla som sa s dvomi študentkami, ktoré mali vážny vzťah a rozhodli sa ešte počas štúdia vydať sa. Obe boli veriace a vedomé si toho, že môžu prísť deti, kvôli ktorým budú musieť prerušiť štúdium. Aj sa tak stalo. Po roku manželstva prišli na svet dvaja chlapi. Študentky prerušili na rok školu. Keď sa po roku vrátili, boli z nich oveľa zrelšie osobnosti a ich prirodzená autorita medzi študentmi sa ešte viac posilnila. Som si istá, že mnohé študentky, ktoré sexuálne žijú sa nad sebou zamysleli. Videli vo svojom bezprostrednom okolí, že existuje alternatíva k „širokej“ konzumnej ceste v tejto oblasti. Určite je druhá cesta náročnejšia, no ponúka dlhotrvalejšie hodnoty.

V každom prípade by sa mali študenti oboznámiť s tým, že existuje alternatívna cesta ku konzumnému životnému štýlu, ktorý sa prejavuje aj v sexuálnych otázkach. Prečo sa jej dáva tak málo priestoru v masovo-komunikačných prostriedkoch?

Jedno príslovie hovorí: „Láska začína doma.“ Ak sa mladý človek nestretol s bezpodmienečnou láskou doma, vo svojej rodine, prečo mu neponúknuť šancu spoznať iný životný štýl, hodnoty šťastného života, rokmi vyskúšané?

Každý mladý človek má právo slobodne sa rozhodnúť, aký životný štýl si vyberie. Ak sa mu však neustále podsúva len jedna cesta „úspešného“ života, nemá to nič spoločné so slobodnou voľbou jednotlivca.

Ked' sa povie „sexuálna výchova“, čo pod tým máme rozumieť?!

ThDr. Ján M. Košč

Chcem prispieť aj ja svojou čiastkou do diskusie o sexuálnej výchove na základných a stredných školách na Slovensku, ktorá v súčasnosti prebieha. Hoci to nie je nijako nová téma, zdá sa, že občianske združenie Slovenská spoločnosť pre plánované rodičovstvo sa neuspokojila s dosiahnutým kompromisom stvárným v Konceptii výchovy k manželstvu a rodičovstvu vypracovanej podľa smernice vlády SR v roku 1996. Ich pozíciu chápem, lebo sa im vzhľadom na veľký počet konzultovaných odborníkov nepodarilo dostatočne presadiť to, čo vyznávajú.

Spomínaná koncepcia totiž predstavuje výchovu k manželstvu a rodičovstvu ako nadpredmetovú záležitosť zaradenú do viacerých predmetov, medzi ktorými je aj náboženská výchova. Oni potrebujú sexuálnu výchovu ako samostatný predmet s používaním didaktického materiálu z ich dielne, aby konečne ovládli aj túto časť populácie. Nechcú vychovávať k manželstvu a už vôbec nie k rodičovstvu. Veď všetky ich aktivity smerujú k tomu, ako pomôcť nie len manželom, ale aj tínerom, aby sa rodičmi nestali.

K tomu im slúžia predovšetkým dva prostriedky. Kritikou a bájkami o tom ako nekompetentne sa k sexuálnej výchove stavajú predovšetkým katechéti... A ja sa pýtam, ktorý z nich a kedy naposledy bol na hodine náboženstva?! Ja mám za sebou 9 rokov náboženskej výchovy ešte za bývalého režimu a o „motýlikoch a kvietočkoch“ som tam nikdy nepočul.

A nepravdivými informáciami a zveličovaním negatívnych dopadov „puritánskej katolíckej výchovy“ z minulosti, s ktorou treba konečne skončiť, aby sme navždy zabudli na ten temný stredovek! Pýtam sa, z akej štatistiky čerpali pri takýchto výrokoch. Kde našli informácie o tom, koľko bolo tých „straumatizovaných“ mladých ľudí, ktorí utrpeli šoky pre hysterické výstupy rodičov pri načrtnutí témy sex?

Veľmi radi sa oháňajú „vedeckosťou, modernosťou, atď“ ich myšlienok a to aj ignorovaním základnej slušnosti pri používaní prameňov pri vedeckej práci. Mimochodom veľké zdôrazňovanie „vedeckosti“ mi

pripomína nedávnu minulosť, ale tá som dúfal je už za nami. Alebo sa chceme vrátiť k postoju, že vedecké je to čo tvrdím ja, a kto tvrdí niečo iné, toho treba umlčať?!

Netvrdím, že niekedy, ale podčiarkujem, že veľmi ojedinele, sa vyskytli aj chyby. No moja zásada je. Ak zmenu v akejkoľvek oblasti, a teda i v prístupe k sexuálnej výchove, tak akú a čo nám prinesie.

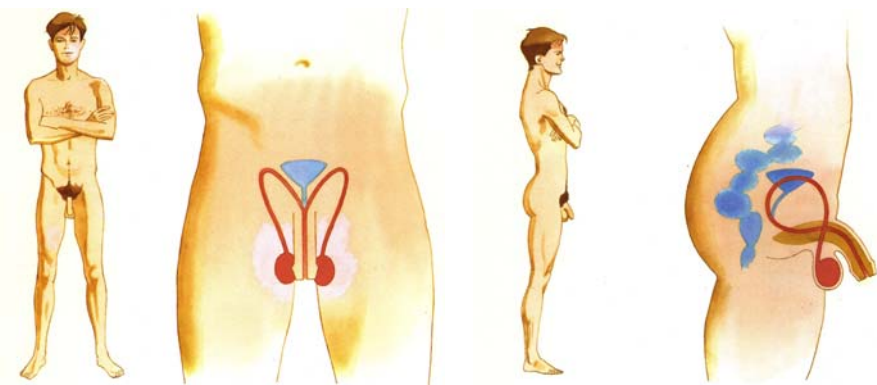
A keďže na tomto poli toto nie je prvá snaha SSpPR, pozrime sa z bližšia na to, čo nám v oblasti sexuálnej výchovy už ponúkli.

Pre jasnejšie odlišenie budem svoje komentáre uvádzať kurzívou!

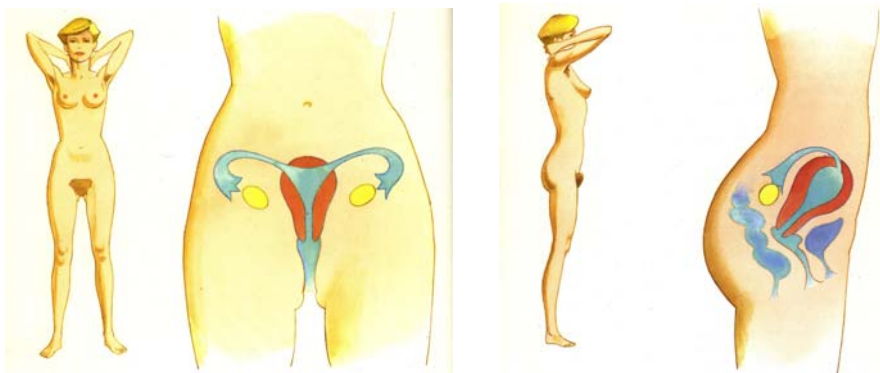
Na prvom mieste by som chcel spomenúť 4-dielnu Encyklopédiu pohlavného života, nakoľko sa predstavuje ako akési ucelené spracovanie tejto problematiky a je odporúčaná ako pomocný materiál pre učiteľov etiky na Základných školách..¹ Prvý diel je určený pre deti od 7 – 9 rokov, druhý od 10 – 13, tretí pre dospelujúcich a štvrtý pre dospelých. Nás teda budú zaujímať prvé tri diely.

Nie som si istý, či pre našu populáciu je vhodné, aby deti do problematiky sexuality vovádzal nejaký „Perlipinpin!?!“

V prvom diele na stranách 10 – 13 sú podľa nášho názoru pre tento vek zbytočne detailne znázornené pohlavné orgány muža a ženy.

¹ VERDOUXOVÁ, Ch. a kol.: *Encyklopédie de la vie sexuelle*, (Encyklopédia pohlavného života), 4 diely, Paris : Hachette, 1989, Bratislava : Slovart, 1994.

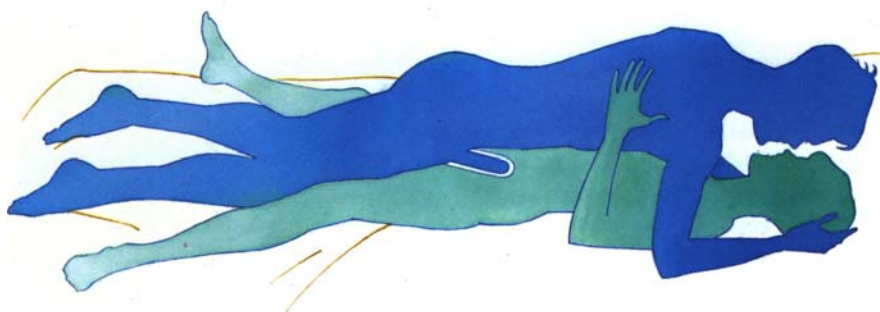

Na 14. str. pokračuje text s obrázkami:

„A teraz sa pozrime, ako sa spermie dostanú k vajíčku. K tomu je potrebné, aby muž a žena mali spolu, odborné povedané, pohlavný styk. Ľudia tomu hovoria, že muž a žena sa spolu milujú. Milovanie je prirodzená vec. Keď sa dvaja majú radi, chcú byť čo najbližšie, radi sa objímajú a bozkávajú, tisnú sa k sebe a maznajú, až nastane okamžik, keď túžia byť ešte bližšie a mať z toho ešte väčšie potešenie.“

Prečo sa o pohlavnom styku hovorí ako „milovaní“, prečo sa prijala pre túto publikáciu táto „ľudová“ terminológia. Milovať je omnoho viac, ako len sex.

„Mužov penis sa vztyčí a stvrdne, aby mohol preniknúť do ženinej pošvy. V tej chvíli cítia obaja veľké šťastie. Keď mužova rozkoš vrcholí, vytrysknú z penisu spermie a vniknú do pošvy. Spermie potom pomocou bičíku cestujú ďalej do maternice a z nej do vajíčovodov. Raz za mesiac tam môžu stretnúť zrelé vajíčko a v takom prípade môže vzniknúť nový človečik.“

„Až po puberte sa chlapec a dievča môžu milovať. A pretože nie sú ešte úplne dospelí a ešte si neprajú mať dieťa, berie dievča pilulku alebo chlapec používa prezervatív.“

Jasne sa navádza, aby už v puberte mali mladí ľudia pohlavný styk a nebáli sa, veď je tu antikoncepcia, ktorá všetko vyrieši! O používaní antikoncepcie sa hovorí s takou samozrejmou, až to zaráža. Nie je tu ani náznak nejakého odporúčania k zdržanlivosti a pod.

Neadekvátne veku sa nám zdajú aj obrázky pôrodu na str. 26, či komplikácie pôrodu na str. 33.

Takto ukázaný pôrod pre dieťa vo veku 7 – 9 rokov musí vyvolať predstavu niečoho hrozného. Nepredstavuje pôrod ako ten najkrajší zázrak života, aký môžeme zažiť, hoci autori ako pôrodnici to predsa musia poznať. Poučenie o sexe v tomto veku by podľa nášho názoru mali robiť rodičia veľmi taktne a bez obrazových či iných pomôcok. Vôbec nevychováva k rodičovstvu, k túžbe stať sa raz rodičmi.

V druhom diele sa tiež používajú kreslené obrázky, ale už detailnejšie, o problematike hovoria rodičia svojim deťom a celkovo je text primeranejší. Avšak nemožno si nepovšimnúť jednoznačnú tendenčnosť textu. Nevie, či sú pre túto vekovú kategóriu vhodné obrázky nahého otca so synom na str. 13, resp. nahej mamy s dcérou na str. 17. Zdajú sa mi trochu príliš provokačné, avšak keď na str. 42 je obrázok dvoch nahých teenagerov, objímajúcich sa ako úvod ku kapitole, ktorá má názov „Milovanie“, je to naozaj na zamyslenie. Naozaj autori chcú povedať, že toto je milovanie?!

Milovať znamená omnoho viac ako nahí sa objímať. Škoda, že autori tak degradujú lásku len na sexuálne vyžitie.

Z textu vyberáme:

„Takže môžete mať dieťa zakaždým, keď sa milujete?“ spýtal sa ohúrený Jean.

„To nie, veď vajíčko predsa dozrieva len raz do mesiaca. Okrem toho, dnes už existuje antikoncepcia, a rodičia si môžu dieťaťko naplánovať. Tak to bolo aj s vami a so Julienom. Keď muž a žena nechcú mať dieťa, berie žena tabletky, ktoré zabraňujú ovulácii.“

„Keď nemá ovuláciu, nebude mať už nikdy dieťa?“

„Kdeže. Stačí, ak tabletky prestane užívať a po nejakom čase, ak bude chcieť, môže normálne prísť do druhého stavu.“

„Ale aj muž môže používať antikoncepciu – prezervatív. Je to, ako asi viete zo všelijakých reklám, tenúčké púzdro z gummy, ktoré sa navlečie na úd. Znemožní tak sperme vniknúť do pošvy, a ľudia, ktorí nemajú stáleho partnera, by ho mali používať, aby sa ochránili pred pohlavnými chorobami, napríklad pred aids.“

„Sú ešte aj iné spôsoby antikoncepcie?“ zaujíma sa Sylvia.

„Áno,“ odpovedá mama, „napríklad Knaus-Oginova metóda, ktorá spočíva na stanovení plodných a neplodných dní, keď žena nemôže oŕarchavieť. Pritom si však treba viesť presné záznamy o menštruácii a každé ráno si merať teplotu v pošve. Táto metóda je ale dosť nespoľahlivá.“

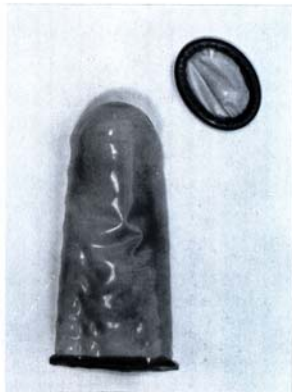
„A príchod dieťaťka na svet je prekvapením!“ smeje sa Sylvia.

A text je sprevádzaný nasledujúcimi obrázkami:

Pesar (obrázok hore) je malý gumový krúžok, ktorý sa nasadí na hrdlo matrice.

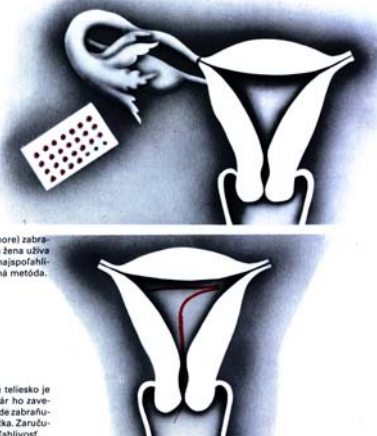

Prezervatív (obrázok dole) kryje úd ako ochranný gumový prst.

Tabletka (obrázok hore) zabraňuje ovulácii. Ak ju žena užíva pravidelne, je to najspoľahlivejšia antikoncepčná metóda.

Vnútromaternicové teliesko je z umeljej látky. Lekár ho zaviedie do matrice, kde zabraňuje uhníadeniu vajíčka. Zaručuje dosť značnú spoľahlivosť.

ant.
ra, a

i malej Sylvii bolo jasné, že je to hlúposť. Žiaden náznak povzbudenia k pestovaniu čistoty pred manželstvom.

Na str. 53 príde na tému aj potrat.

„Keď žena nechce mať dieťa, a napriek tomu príde do iného stavu, môže ísť v prvých týždňoch na interrupciu – prerušenie ťarchavosti. Niekedy sa stáva, že žena vážne ochorie a dieťa by mohla táto choroba postihnúť. Vtedy sa urobí interrupcia zo zdravotných dôvodov. Nie je to však celkom bez nebezpečenstva a urobiť ju môže len lekár.“

Veľmi ľahkovážne a bezstarostne predstavená celá široká problematika potratov. Stačí, keď „žena nechce“ a „môže ísť“!!! Nič o tom, ako sa dá prirodzene ubrániť tehotnosti! Nič o tom, že keď dôjde k počatiu, je to nový život, ktorý treba chrániť! Aj nebezpečenstvo pri interrupcii je naznačené len tak povrchné, akoby bolo „zažehnané“ jednoducho tým, že „urobiť ju môže len lekár.“ Čím sa naznačuje potreba zákona, ktorý to umožní a zároveň eliminuje možnosť pokútneho vykonávania potratov „nelekármi“?! A problém je vyriešený! O eticko- morálnom aspekte ani slova.

Na str. 64 začína kapitola „Pocity slobody“

„Dnes ráno všetci v kúpeľni veselo šantili. Jean so smiechom postriekal mamu vodou, tá zas zo žartu strčila Sylviu do plnej vane. A keď sa do toho ešte zamiešal ocko, nastala kuca- paca, až boli všetci mokri ako myši.

„Tomu hovorím veľké upratovanie,“ uvažoval nahlas Jean pri pohľade na mokré kachličky, až sa všetci rozosmiali.

„Keby tak starká videla,“ poznamenala Sylvia, „ako sa tu polievame vodou, myslela by si, že sme sa zbláznili.“

„Musíme ju chápať,“ usmiala sa mamička, „zvyky sa menia. Vzťah rodičov a detí je dnes omnoho voľnejší, ako býval kedysi. Dokonca aj vzťah medzi mužom a ženou je v súčasnosti iný. Práva žien sa vo svete uznávajú pomerne krátko, aj to nie všade! Kedysi sa ženy smeli venovať len domácnosti, nemali právo voliť ani vychádzať z domu, kedy sa im zachcelo, do práce chodili len zriedka, a vykonávali len podradnú robotu. V niektorých krajinách je to tak dodnes.“

Na str. 64-65 je obrázok celej rodiny ako sa spolu nahí kúpu. Dovolil by som si k tomu len takúto poznámku.

Celá sloboda vyznieva veľmi úboho. Rozprava o nerovnoprávnosti žien v minulosti nemá s vecou žiaden súvis. A už vôbec nie s kúpaním sa

nahých celej rodiny spolu. Rád by som sa spýtal autorov, či by mamičke vložili úsmev na tvár, keby našla jej dcéru Sylviu kúpať sa len s ockom, aby prežívala rovnako ten „pocit slobody?!“ Ako by sa usmievali rodičia, keby sa ich deti dožadovali prežívania rovnakého „pocitu slobody“ i so spolužiakmi a spolužiačkami napr. na školskom výlete?! Fotky a videá posielane z mobilu na mobil medzi žiakmi základných škôl na Slovensku, nad ktorými sa naša bulvárna tlač nedávno tak rozhorčovala, sú dôkazom, k čomu podobné chápanie slobody vedie. Žiaden náznak k pestovaniu čnosti čistoty, cudnosti a studu!

V treťom dieli, ktorý je určený pre „dospievajúcich“ (teda asi 14 – 15, 17 rokov) sa už nepoužívajú kresby ako ilustrácie, ale fotky, čo v niektorých prípadoch vyznieva až vyzývavo.

V úvodnom slove pre rodičov nájdeme aj: „Všetci odborníci sa zhodujú v jednom; keby boli dospievajúci zodpovednejší pri používaní antikoncepcie, zabránilo by sa mnohým nežiaducim ťarchavostiam.“

Nedá nám nedodať, že len odborníci z tábora zástancov interrupcií, antikoncepcie, umelého oplodnenia a ďalších „výdobytkov“ modernej medicíny, ktoré oni ponúkajú, takto hovoria.

Keďže Cirkev je vždy napádaná za naivný prístup k sexuálnej výchove, že „na náboženstve sa pri oplodnení hovorí o motýlikoch a kvie-točkoch“², prekvapuje, keď táto publikácia, ktorá sa sama pasovala na „vedeckú“, ponúka na úvod v kapitole „Anatómia a fyziológia“ na strane 15 tento obrázok:

Celkovo, až na spomínané fotky, ktorých použitie je trochu diskutabilné, je táto kapitola pekne a myslím, primerane vekovej kategórii náležite predstavená po stránke textovej aj obrázkovej. No o celkovom postoji autorov nás nenecháva na pochybách ani posledná veta tejto kapitoly,

² Slovenka 7/2001, s. 9.

„Uvedené skutočnosti dokazujú, že fyzickému panenstvu netreba pripisovať veľký význam.“³

V druhej kapitole „Menštruácia“ trochu prekvapí veta: „Jedine pravidelné meranie teploty pod jazykom alebo v konečníku spoľahlivo určí dĺžku oboch období.“ Áno?! Autori nevedia nič o všetkých tých príznakoch, ktoré je možné sledovať počas cyklu ženy?!

Štvrtá kapitola má názov „Dvojica a príprava na materstvo“ je hneď prvá otázka postavená takto: „Bude mať dievča automaticky dieťa, ak sa pohlavne stýka s chlapcom?“ A odpoveď končí slovami: „Ak sa dievča a chlapec pohlavne stýkajú bez ochrany, môže dôjsť ľahko k oŕarchaveniu. Preto by mali začať používať ochranné prostriedky zabraňujúce počatiu, teda antikoncepčné prostriedky.“ Žiaden náznak aspoň o povzbudení k zdržanlivosti. Ďalších 51 otázok tejto kapitoly je výlučne len o antikoncepcii, teda žiadna príprava na otcovstvo a materstvo!

Nakoľko je tento diel určený pre „dospievajúcich“, teda od 14 (!) – 17 rokov dovoľme si upozorniť ešte na jednu skutočnosť.

A to je otázka: „Aký je postoj lekárov k antikoncepcii neplnoletých?“

„V tomto prípade by nemali byť problémy. Práve lekár by mal uľahčiť prístup neplnoletých k antikoncepcii. V zmysle zákona sú lekárske konzultácie i laboratórne vyšetrenia bezplatné. Strediská pre plánované rodičovstvo sú pre tento účel dobre vybavené.“

Vidíme tu tri závažné problémy:

- nie je pravda, že „by s tým nemali byť problémy“! Tak tomu môže byť len u nezodpovedných lekárov. U serióznych lekárov by s tým mali u neplnoletých dievčat mať problém práve preto, že lekár im má pomáhať chrániť ich zdravie!

- toto potvrdzuje často opakované tvrdenie predstaviteľov Slovenskej spoločnosti pre plánované rodičovstvo, ktorí hovoria, že oni nepropagujú sex medzi mladistvými, len vidia realitu a primerane tomu reagujú!

- Najzávažnejší fakt však je že, opakujeme, tento diel je určený pre „dospievajúcich“ teda od 14 (!) do 17 rokov. Teda pre skupinu, kde

³ VERDOUXOVÁ, Ch.: *Encyklopédia pohlavného života*, diel „dospievajúci“, 1994, s. 33.

pohlavný styk je aj trestným činom. Aj keď bola veková hranica trestnej zodpovednosti posunutá na 16 rokov, predsa ešte stále tu je skupina adresátov tejto knihy, ktorú to postihuje!

Nasledujú obrázky s vyobrazením jednotlivých prostriedkov aj s komentárom:

DVOJICA A PRÍPRAVA NA MATERSTVO

Prírodné (1), latexové (2), karamelové (3), silikonové (4) kondomy sú účinnými prostriedkami ochrany pred prenosom sexuálneho prenosu. Sú vhodné pre ženy aj pre mužov. Sú dostupné v rôznych veľkostiach a farbách. Kondomy sú najjednoduchším a najbezpečnejším prostriedkom ochrany pred prenosom sexuálneho prenosu. Sú účinné pri ochrane pred tehotenstvom a prenosom pohlavných chorôb. Sú dostupné v rôznych veľkostiach a farbách. Kondomy sú najjednoduchším a najbezpečnejším prostriedkom ochrany pred prenosom sexuálneho prenosu. Sú účinné pri ochrane pred tehotenstvom a prenosom pohlavných chorôb. Sú dostupné v rôznych veľkostiach a farbách.

63

DVOJICA A PRÍPRAVA NA MATERSTVO

Prírodné (1), latexové (2), karamelové (3), silikonové (4) kondomy sú účinnými prostriedkami ochrany pred prenosom sexuálneho prenosu. Sú vhodné pre ženy aj pre mužov. Sú dostupné v rôznych veľkostiach a farbách. Kondomy sú najjednoduchším a najbezpečnejším prostriedkom ochrany pred prenosom sexuálneho prenosu. Sú účinné pri ochrane pred tehotenstvom a prenosom pohlavných chorôb. Sú dostupné v rôznych veľkostiach a farbách.

64

DVOJICA A PRÍPRAVA NA MATERSTVO

Prírodné (1), latexové (2), karamelové (3), silikonové (4) kondomy sú účinnými prostriedkami ochrany pred prenosom sexuálneho prenosu. Sú vhodné pre ženy aj pre mužov. Sú dostupné v rôznych veľkostiach a farbách. Kondomy sú najjednoduchším a najbezpečnejším prostriedkom ochrany pred prenosom sexuálneho prenosu. Sú účinné pri ochrane pred tehotenstvom a prenosom pohlavných chorôb. Sú dostupné v rôznych veľkostiach a farbách.

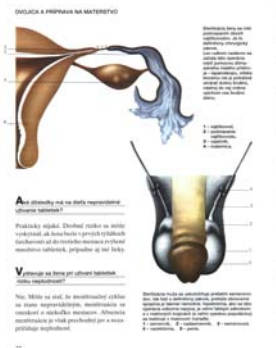
65

DVOJICA A PRÍPRAVA NA MATERSTVO

Prírodné (1), latexové (2), karamelové (3), silikonové (4) kondomy sú účinnými prostriedkami ochrany pred prenosom sexuálneho prenosu. Sú vhodné pre ženy aj pre mužov. Sú dostupné v rôznych veľkostiach a farbách. Kondomy sú najjednoduchším a najbezpečnejším prostriedkom ochrany pred prenosom sexuálneho prenosu. Sú účinné pri ochrane pred tehotenstvom a prenosom pohlavných chorôb. Sú dostupné v rôznych veľkostiach a farbách.

66

Text komentuje tu uvedené obrázky. Nerobí sa teda žiaden rozdiel medzi prirodzenými metódami a umelými, ani sa nerozlišuje medzi antikoncepciou, antikoncepciou s možným abortívnym účinkom, abortívami a sterilizáciou. A v rámci kapitoly „Dvojica a príprava na materstvo sa hovorí aj o umelom potrate.

Filozofiu autorov pravdepodobne najlepšie vystihuje veta: „Úlohou vychovávajúceho či lekára nie je niest' zodpovednosť a zakazovať. Môže dotyčnému len poradiť,...“⁴

Na záver hodnotenia tejto knižky len jedno upresnenie. V rámci kapitoly o „Pohlavných chorobách“ sa píše aj o AIDS. AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrom) je choroba imunitného systému, a teda **nie** pohlavná choroba! A ako ochrana pred AIDS sa tu odporúča prezervatív⁵, čo vôbec nie je ochranou proti tejto chorobe!

V tom istom duchu, i keď trochu jednoduchším štýlom vzhľadom na vek adresáta vyznieva aj knižka „Pohlavný život“⁶

⁴ VERDOUXOVÁ, Ch.: *Encyklopédia pohlavného života*, diel „dospievajúci“, 1994, s. 133.

⁵ VERDOUXOVÁ, Ch.: *Encyklopédia pohlavného života*, diel „dospievajúci“, 1994, s. 105.

⁶ PONĎĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J.: *Pohlavný život, alebo odpovede na otázky, ktoré si kladieš*, pre deti od 7 do 10 rokov, Bratislava: Slovart, 2005.

Oveľa otvorenejšia a konkrétnejšia je kniha „Sexuálna výchova“, kde v Úvode sa píše: „Predkladaná knižka je písaná pre deti v puberte. Poskytuje pravdivé odpovede na otázky mladých ľudí“ (MUDr. Michal Kliment, CSc, riaditeľ Slovenskej spoločnosti pre plánované rodičovstvo a výchovu k rodičovstvu)⁷

Ku cti autorov treba povedať, že postavy mužov aj žien na ilustračných fotkách nie sú nahé.

V kapitole „Antikoncepcia“ je v rámečku napísané: „Zákon a antikoncepcia. Keď budeš potrebovať radu o antikoncepcii, nemusíš sa báť ísť k svojmu lekárovi alebo na kliniku plánovaného rodičovstva. Všetci mladí ľudia dostávajú dôverné rady o antikoncepcii od svojho lekára, a to bez ohľadu na vek. Súhlas rodičov nie je potrebný a tvoj lekár je povinný rešpektovať tvoju prosbu o zachovanie dôverylosti.“⁸ Takéto povzbudenie pokladáme prinajmenšom za odvážne, ak sa inak nevenuje vôbec téme „čistoty, studu, výchovy k ovládaniu...“

Typy antikoncepcie

Antikoncepcia sa používa na zabránenie neplánovaného otehotnenia už viac ako 3 000 rokov. Všetky formy antikoncepcie zahŕňajú opodrebnú ženskú vajíčka zmätkovo spermium.

Dochádza na rôznymi spôsobmi:

Antikoncepciu metódy možno rozdeliť zhruba do piatich skupín. Najstarou metódou mechanicky brániť spermium, aby sa dostali do maternice a oplodnili vajíčko ženy (prezervatívy, diaphragma). Hormonálne metódy menia hormonálny cyklus ženy, aby sa zabránilo oplodneniu (prezervatívy, hormonálne tablety). Vaginálne metódy zahŕňajú oplodnenie vajíčka uvnútri a vnútri (prezervatívy). Prerušenie metódy sa zaoberajú na vývoje produkcie a reprodukcie žien. Základnou zásadou opoždenia v čase, keď si máš naplánovať (prezervatívy). Sterilizácia je chirurgický zákrok, ktorý navždy zabráni počatiu (prezervatívy). Na nasledujúci stránkach si zvolíš výhodu, nerybnú a spoľahlivú každú antikoncepciu metódy.

Progesterónová tableta
Hormonálna antikoncepcia
Cieľom antikoncepcie je zabrániť oplodneniu vajíčka. Progesterón je hormón, ktorý bráni ovulácii a znižuje viskozitu krčka maternice. Progesterón tiež znižuje viskozitu krčka maternice, čo znižuje šancu, že spermium sa dostane do maternice. Progesterón tiež znižuje viskozitu krčka maternice, čo znižuje šancu, že spermium sa dostane do maternice.

Prezervatívum
Prezervatívum je tenká látka, ktorá zabráni oplodneniu vajíčka uvnútri a vnútri. Prezervatívum je tenká látka, ktorá zabráni oplodneniu vajíčka uvnútri a vnútri.

Prírodné (neantikonceptívne)

Zvyšky kvapaliny

NEÚDŔOVÁ ANTIKONCEPCIA
Antikoncepcia sa používa na zabránenie neplánovaného otehotnenia už viac ako 3 000 rokov. Všetky formy antikoncepcie zahŕňajú opodrebnú ženskú vajíčka zmätkovo spermium. Dochádza na rôznymi spôsobmi:

Prezervatívum
Prezervatívum je tenká látka, ktorá zabráni oplodneniu vajíčka uvnútri a vnútri. Prezervatívum je tenká látka, ktorá zabráni oplodneniu vajíčka uvnútri a vnútri.

Progesterónová tableta
Hormonálna antikoncepcia
Cieľom antikoncepcie je zabrániť oplodneniu vajíčka. Progesterón je hormón, ktorý bráni ovulácii a znižuje viskozitu krčka maternice. Progesterón tiež znižuje viskozitu krčka maternice, čo znižuje šancu, že spermium sa dostane do maternice. Progesterón tiež znižuje viskozitu krčka maternice, čo znižuje šancu, že spermium sa dostane do maternice.

Prezervatívum
Prezervatívum je tenká látka, ktorá zabráni oplodneniu vajíčka uvnútri a vnútri. Prezervatívum je tenká látka, ktorá zabráni oplodneniu vajíčka uvnútri a vnútri.

INÉ METÓDY
Na si máš byť opatrnejší. Vaginálne metódy zahŕňajú oplodnenie vajíčka uvnútri a vnútri. Vaginálne metódy zahŕňajú oplodnenie vajíčka uvnútri a vnútri.

Prezervatívum
Prezervatívum je tenká látka, ktorá zabráni oplodneniu vajíčka uvnútri a vnútri. Prezervatívum je tenká látka, ktorá zabráni oplodneniu vajíčka uvnútri a vnútri.

Progesterónová tableta
Hormonálna antikoncepcia
Cieľom antikoncepcie je zabrániť oplodneniu vajíčka. Progesterón je hormón, ktorý bráni ovulácii a znižuje viskozitu krčka maternice. Progesterón tiež znižuje viskozitu krčka maternice, čo znižuje šancu, že spermium sa dostane do maternice. Progesterón tiež znižuje viskozitu krčka maternice, čo znižuje šancu, že spermium sa dostane do maternice.

Prezervatívum
Prezervatívum je tenká látka, ktorá zabráni oplodneniu vajíčka uvnútri a vnútri. Prezervatívum je tenká látka, ktorá zabráni oplodneniu vajíčka uvnútri a vnútri.

⁷ FENWICKEROVÁ, E., WALKER, R.: *How sex works*, London: Dorling Kindersley Limited, 1994, *Sexuálna výchova, Sprievodca citovým a telesným dospievaním*, Bratislava : Cesty, 1995.

⁸ FENWICKEROVÁ, E., WALKER, R.: *Sexuálna výchova, Sprievodca citovým a telesným dospievaním*, 1995, s. 55.

POUŽÍVANIE MUŽSKÉHO KONDOMU

Mäkký kondóm je pohodlná antikoncepčná metóda. Nasadenie kondómu nezahŕňa hŕb nízkej ani neprirodzene nízkej hŕb náčiarne produkty. Kondóm neostreňuje.

počítaj prsty alebo vyladitaj v pošvy. Pri použití kondómu záloh, ale nie dieťať. Nepočítaj ho po drôty zas.

- 1 Mäkký kondóm, ktorý sa vyladit' zahŕňa a nasť prstov na penis.
- 2 Kondóm nasť na penis prstov a po konci. Mäkký hŕb ostreňuje ho do pošvy a pohybovať.
- 3 Pri odobratí mäkký kondóm koncom prstov, ale nie dieťať. Nepočítaj ho po drôty zas.

POUŽÍVANIE ŽENSKÉHO KONDOMU

Ženský kondóm je pomerne novou antikoncepčnou metódou. Je prstov a sa ľahko nasť. Umožňuje ľahé prechod zodpovednosť do bezpečia.

počítaj si. Prstov použitím ho ľahko skontrolovať, či nepoškodil, a po použití zahŕňa.

- 1 Vloží kondóm do pošvy, a ľahko skontroluje jeho správny prstov. Prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať.
- 2 Prstov do pošvy prstov prstov prstov. Prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať.
- 3 Prstov prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať.

VKLADANIE PESARI

Prstov sa vyladit' a gumi. Vklada sa do pošvy, takže zahŕňa materný krk.

Zapamätá si, že sprema sa do maternice nasť. Spolu s prstov sa ako dodatočná ochrana používa spermicidný krém.

- 1 Vloží si ruky a vyladit' prstov a ľahko. Mäkký antikoncepčný prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať.
- 2 Prstov prstov prstov prstov prstov. Prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať.

TOMCOV ŠOK

Prstov prstov prstov prstov prstov. Prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať.

VKLADANIE CERVIKÁLNEHO KLOBÚČIKA

Klobúčik má tvar nádobky a je nasť do pošvy. Prstov sa do maternice nasť. Dieťať, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať.

- 1 Vloží si ruky a vyladit' prstov a ľahko. Mäkký antikoncepčný prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať. Prstov, ale nie dieťať.

V podkapitole „Plánované rodičovstvo“ sa píše o „ukončení tehotenstva“,⁹ hoci predstavitelia Slovenskej spoločnosti pre plánované rodičovstvo a výchovu k rodičovstvu stále opakujú, že ukončenie tehotnosti nemožno považovať za formu plánovania rodiny.

Z uvedeného jasne vyplýva, že Slovenská spoločnosť pre plánované rodičovstvo a výchovu k rodičovstvu klame už vo svojom názve. Nechce plánovať rodinu a nevychováva k rodičovstvu, práve opak tejto skutočnosti je náplňou ich práce. Vychovávajú k tomu ako sa nestat' rodičmi, vychovávajú k „nerodičovstvu“!

Zaujímavou je i nasledovná publikácia „Keď dospievam“¹⁰ a to najmä, keďže bola schválená Ministerstvom školstva SSR ako pomôcka pre výchovu k rodičovstvu pre žiakov 7. ročníka ZŠ. Knižka je celkom zaujímavou postavená a dala by sa s autormi v celku súhlasiť, preto prekvapuje nasledovná skutočnosť.

⁹ FENWICKEROVÁ, E., WALKER, R.: *Sexuálna výchova, Sprievodca citovým a telesným dospievaním*, 1995, s. 75- 76.

¹⁰ POLIAKOVÁ, E., PORADOVSKÝ, K.: *Keď dospievam*, 6. vydanie, Bratislava : SPN, 2001.

V kapitole III. podkapitole 3. sa píše: „Ťarchavosť – gravidita sa začína uhnízením oplodneného vajíčka v sliznici maternice a končí sa pôrodom.“¹¹ Začíname písať nové dejiny pôrodnictva?

Naopak, príjemne prekvapuje v V. kapitole pod č. 237. „Pri prvom pohlavnom styku príde k výmene bakteriálnej flóry na pohlavných orgánoch. Ak mal niektorý z partnerov, chlapec alebo dievča už predtým pohlavný styk, odovzdá bakteriálne „čistému“ partnerovi nové baktérie vlastne od všetkých partnerov, s ktorými bol, ale i od tých, s ktorými mali pohlavný styk v minulosti. Preto sexuálna vernosť nie je len morálnou výzvou, ale stáva sa podmienkou zdravia a možno aj života.“¹²

Veľmi rozporuplnou je „moderná“ publikácia vydavateľstva Grada „Anti – koncepcie“¹³

Veľmi nebezpečným nadľahčujúcim spôsobom autor hovorí o vážnych veciach a evidentne podceňuje dôsledky takto predstavenej otázky antikoncepcie. A to dokonca aj v podkapitole Antikoncepcia u mladistvých, kde vstupuje do diskusie, či nie je lepšie predpísať antikoncepciu aj mladistvej, kde sa na neho viaže oznamovateľská povinnosť v zmysle zákona?!¹⁴

Ako príklad spôsobu prístupu autora uvidíme len komentár k abortívnej pilulke. „Naše ministerstvo zdravotníctva (ČR) vraj prejavilo veľmi ústretový a osvietení postoj, z podobných dôvodov ako inde však boli jednaní prerušené a celá záležitosť odložená ad acta. Vďaka tomu sú pre nás gynekológov interrupcie stále ešte zdrojom príjmov.“¹⁵

Ako ospravedlnenie nepovažujem ani skutočnosť, že publikácia je určená pre odborných pracovníkov v zdravotníctve, keďže je bežne k dostaniu v knižkupectvách.

Za „najvedeckejšiu“ a teda najdôležitejšiu publikáciu v tejto oblasti je považovaná kniha F.I.G.O. „O ľudskej reprodukcii“ kde o preklad 2.

¹¹ POLIAKOVÁ, E., PORADOVSKÝ, K.: *Keď dopsievam*, 6. vydanie, 2001, s. 47, aj 51.

¹² POLIAKOVÁ, E., PORADOVSKÝ, K.: *Keď dopsievam*, 6. vydanie, 2001, s. 71.

¹³ BARTÁK, A.: *Anti – koncepcie*, Praha : Grada, 2006.

¹⁴ por. BARTÁK, A.: *Anti – koncepcie*, 2006, s. 114 - 117.

¹⁵ BARTÁK, A.: *Anti – koncepcie*, 2006, s. 126.

dielu „Plánovanie rodiny“ sa postarala Slovenská spoločnosť pre plánovanie rodiny a výchovu k rodičovstvu! Ako ilustráciu uvádzam obsah tejto publikácie.¹⁶

Obsah

Predslov	1
Predhovor k slovenskému vydaniu	2
Predhovor	3
Všeobecný úvod	6
1 Plánovanie rodiny: Úvod a prehľad	8
<i>Z histórie 9 Fyziologická variabilita plodnosti 14 Princípy antikoncepcie 18 Účinnosť antikoncepcie 19 Bezpečnosť antikoncepcie 20 Prijateľnosť a rozsah používania 24 Techniky budúcnosti 25 Literatúra 29 Zdroje ilustrácií 29</i>	
2 Perorálna homonálna antikoncepcia	30
<i>Z histórie 31 Druhy steroidov 32 Liekové formy 35 Fyziologické a farmakologické účinky 36 Klinika 43 Bezpečnosť 49 Účinnosť 57 Prijateľnosť a prevalencia používania 58 Závety 59 Literatúra 61 Zdroje ilustrácií 63</i>	
3 Dlhodobá pôsobiaca homonálna antikoncepcia	64
<i>Injekčné antikoncepčné látky 65 Implantáty 71 Vaginálny prstenec 77 Závety 78 Literatúra 80 Zdroje ilustrácií 81</i>	
4 Vnútromaternicová antikoncepcia	82
<i>Dejiny 85 Mechanizmus účinku 87 Základné požiadavky 85 Charakteristika bežných teliesok 87 Klinika 91 Prípady, vedľajšie účinky a komplikácie 96 Prijateľnosť a prevalencia používania 103 Závety 104 Literatúra 105 Zdroje ilustrácií 106</i>	

¹⁶ F.I.G.O.: *Manual of human reproduction*, vol 2. *Family planning*, O ľudskej reprodukcii, 2. zväzok Plánovanie rodiny, Bratislava : SSPVR, 1989.

5 Bariérové metódy antikoncepcie	108
Úvod 109 Coitus interruptus (prerušená súlož) 110 Prezervatív 110 Pesár 113 Cervikálny klobúčik 116 Spermicídne látky 117 Antikoncepcná špongia 120 Výskum a pokroky 121 Závery 123 Literatúra 125 Zdroje ilustrácií 125	
6 Periodická abstinencia	126
Úvod 127 Metóda neplodných dní 128 Metóda merania bazálnej teploty 130 Metóda sledovania cervikálneho liehu (Billingsova metóda) 133 Symptomálna metóda 134 Účinnosť 135 Bezpečnosť 136 Prevalencia používania 136 Budúci vývoj 136 Závery 137 Literatúra 139	
7 Chirurgická antikoncepcia	140
Úvod 143 Faktory ovplyvňujúce prijateľnosť 143 Poradenstvo 148 Techniky u žien 149 Techniky u mužov 160 Rozsah použitia 165 Závery 166 Literatúra 167 Zdroje ilustrácií 169	
8 Prerušenie ťarchavosti	170
Úvod 171 Faktory, ktoré ovplyvňujú politiku a prax prerušenia ťarchavosti 175 Techniky prerušenia ťarchavosti 179 Komplikácie prerušenia ťarchavosti 183 Prevalencia prerušenia ťarchavosti 186 Závery 187 Literatúra 189 Zdroje ilustrácií 189	
9 Programy a služby plánovania rodiny	190
Úvod 191 Východiská 192 Historické etapy vo vývoji programov plánovania rodiny 193 Služby plánovania rodiny 196 Hodnotenie programov a služieb plánovania rodiny 209 Výdavky na programy plánovania rodiny 215 Výsledky programov plánovania rodiny 216 Ľtická zodpovednosť lekárov 218 Literatúra 121 Zdroje ilustrácií 123	

Myslíme, že už názvy jednotlivých kapitol jednoznačne hovoria, v akom zmysle je postavená celá publikácia a že teda ani tu Slovenská spoločnosť pre plánované rodičovstvo nevybočila zo svojho rámca. A keďže sme na to jasne poukázali pri ich iných publikáciách, nie je potrebné to tu opakovať. Okrem toho sme z tejto knihy už citovali v predošlých kapitolách.

Celá publikácia je o tom, ako na to poukazujú názvy všetkých kapitol, ako akýmkoľvek spôsobom nie len zabrániť počatiu, ale aj počaté dieťa za každú cenu odstrániť. A to sa odvážili tomuto 2. zväzku dať názov „Plánovanie rodiny“.

Ak teda v tomto duchu má byť ponúkaná sexuálna výchova našim deťom, hovorím: „ĎAKUJEM! NEPROSÍM!“

Nie len pre naše deti! Ani deťom najväčšieho nepriateľa (ja nikoho za môjho nepriateľa nepovažujem, ale takým, ktorí sa voči mne nepriateľsky správajú) ju neodporúčam, lebo vedie jednoznačne priamo k tomu, aby zničila všetko to krásne, čo v sexe je. To, čo opakovane na sexe vyzdvihuje práve učenie Katolíckej Cirkvi.

INFORMÁCIE Z DOMOVA

- **Druhý ročník regionálnej konferencie „Mosty k rodinám“**

V júni 2007 prebiehal v krajských mestách Slovenska druhý ročník regionálnej konferencie, ktorú iniciuje mimovládna organizácia Úsmev ako dar, Spoločnosť priateľov detských domovov pod heslom: Aby každé dieťa malo rodinu...

Tohtoročná konferencia je zameraná na prácu s pôvodnou rodinou. Za účasti zainteresovaných mužov a žien zo štátnych a samosprávnych orgánov, z prrodinných mimovládnych organizácií, pracovníčok a pracovníkov detských domovov a pod. sa hľadajú riešenia na realizáciu cieľov týchto konferencií: predstaviť celoslovenské projekty sanácie rodinného prostredia a v jednotlivých regiónoch aj regionálne projekty; prezentácia metód práce s pôvodnou rodinou.

Kontakt
www.usmev.sk

- **Ako z bludného kruhu**

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, Združenie za sociálnu reformu v spolupráci so Stálou konferenciou občianskeho inštitútu pripravili na 11. júna 2007 prezentáciu knihy amerického občana a dlhodobého dobrovoľníka Združenia za sociálnu reformu pána Billa Bakera „Z bludného kruhu“. Kniha je autentickým svedectvom paradoxu, že aj pomoc môže ublížiť, ak je sociálna politika nastavená tak, že sa oplatí nerobiť. Je inšpiráciou a veľkou výzvou nielen pre sociálnych pracovníkov, ale pre každého, kto chce správne žiť, kto nechce žiť v závislosti od štátu, ale chce prevziať zodpovednosť za seba a svoju rodinu do vlastných rúk, na koľko len je to v jeho silách.

Kontakt
Združenie za sociálnu reformu, Letná ulica 38, 040 01 Košice

- **K problematike voľného času detí a mládeže**

Na pôde Prešovskej univerzity v spolupráci s Grékokatolíckou teologickou fakultou sa v júni 2007 konala konferencia s medzinárodnou účasťou na tému Problematika voľného času detí a mládeže. Táto téma

bola zvolená z príležitosti piateho roku realizácie študijného programu animácia voľnočasových aktivít. Ciele konferencie: Spoznať túžby, potreby a záujmy detí a mládeže dneška; zhodnotiť kvalitu ponúk voľnočasových aktivít; hľadať inovatívne riešenia trávenia voľného času; zhodnotiť sociodemografické aspekty využívania voľného času.

- **Rodina a škola – partneri a spolupracovníci**

V rámci medzinárodnej konferencie, ktorú usporiadali Slovenská rada rodičovských združení a Slovenská spoločnosť pre rodinu a zodpovedné rodičovstvo na Spišskej Kapitule 17.-21. mája 2007 na tému Vzdelávanie v Európe 2007, viacero príspevkov našich i zahraničných odborníkov sa týkalo práve spolupráce rodiny a školy. Ide o nesmierné aktuálne problémy: od zdravotných problémov detí a ich niektorých rizikových foriem správania, pozície učiteľiek a učiteľov v spoločnosti až po uplatnenie práv a zodpovedností rodičov vo výchove svojich detí. Predpokladá sa, že zborník z konferencie bude najneskôr začiatkom októbra k dispozícii na www.family-sk.sk.

- **Vznikne Kolégium odborníkov na otázky rodiny?**

Podľa projektu riaditeľa Inštitútu rodiny (ďalej IR) v Bratislave Doc. ThDr. Stanislava Vojtku má na jeseň 2007 pri IR vzniknúť Kolégium odborníkov na otázky rodiny COLOR 2007. Tento zámer vychádza z vízie Jána Pavla II. posilniť pozíciu inštitúcie rodiny v spoločnosti a zlepšiť situáciu konkrétnych rodín v každej demokratickej spoločnosti štúdiom problematiky rodiny relevantných humanitných vied: teológie, pedagogiky, psychológie, práva a ekonómie, medicíny a bioetiky, filozofie a sociológie. To je odborný referenčný rámec rozvoja a posilnenia rodiny.

Kontakt:

Inštitút rodiny pri RK FU Bratislava Dúbravka.

INFORMÁCIE ZO ZAHRANIČIA

- **Materské šťastie po štyridsiatke**

V Taliansku v skoro 5 % pôrodov sú matky prvorodičky viac ako štyridsaťročné. Je to viac ako v ktorejkoľvek západoeurópskej krajine. Pritom Taliansko má najnižšiu pôrodnosť v Európe.

Prameň

Christ in der Gegenwart, N. 32/2007, s. 258.

- **Deti v Nemecku – kvalitatívny spoločenský výskum**

Nemecký Inštitút mládeže (das Deutsche Jugendinstitut) uverejnil vo svojom Bulletine č. 77/PLUS informatívny prehľad ku „Kvantitatívnemu spoločenskému výskumu“. Tento prehľad je prístupný na stránke: [http://www.dji.de/bulletin/d d/bull77 d/DJIB 77.pdf](http://www.dji.de/bulletin/d%20d/bull77%20d/DJIB%2077.pdf)

- **Platforma „Cesta zmierenia“**

Rakúsky „Spolok pre podporu a spoluprácu medzi kresťanmi“ inicioval platformu „Cesta zmierenia – okrúhly stôl Rakúska“. Téma diskusie okrúhleho stola pre najbližšie obdobie je: Heterosexuálne a homosexuálne partnerstvá.

Prameň

www.gesellschaftsverantwortung.at

- **Súťaž z histórie „prijat' deti“**

Rakúsky Familienbund inicioval v celom Rakúsku súťaž z oblasti histórie s názvom „prijat' deti“. Cieľom iniciatívy je zvýšiť spoločenské povedomie o hodnote a dôležitosti rodiny pre spoločnosť.

Prameň

www.kinderwillkommen.at/typo

- **„Ku slobodnej a čestnej spoločnosti“**

Európsky inštitút (www.europainstitut.at) spolu s americkým Acton inštitútom (www.acton.org) pripravujú v dňoch 20. – 23. septembra 2007 medzinárodnú konferenciu s vyššie uvedeným názvom a zameraním. Konferencia sa bude konať formou „letnej školy“ v hospici na Sonntagbergu (www.sonntagberg.at) v Dolnom Rakúsku. Pre študentov a mladých pracujúcich budú pripravené semináre zamerané na hlbšie pochopenie pojmov ako je sloboda, čnosť, náuka o štáte a politické orientácie.

Prameň a bližšie informácie

www.europainstitut.at/conference/files/folder/final_web.pdf

- **Demonštrácia za rodiny!**

V Nemecku sa 1. júla 2007 v centre Berlína, Unter den Linden pri Brandenburskej bráne uskutočnila pozoruhodná iniciatíva – demonštrácia za rodiny! Hlavné heslá demonštrujúcich vysvetľujú zámer a ciele demonštrácie: „Nechceme žiadne prémie a almužny, nechceme žiadne cenné papiere a poručníkov! Koniec s diskrimináciou rodín! Chceme spravodlivosť za výkony rodín pre spoločnosť! Detské prídavky 8000 Eur na dieťa bez zdanenia! Spravodlivé finančné dávky pre všetky rodiny, aj v nárokoch na dôchodky. Viac peňazí a viac času pre rodiny – a to ihneď!“

Prameň

www.familie-ist-zukunft.de/Berlin-Demo-01-07-07.htm

- **Apel v prospech detí z Frankfurtu**

„Medzinárodný kongres v máji 2007 vo Frankfurte znovu potvrdil fundamentálny význam intenzívneho vzťahu dieťa-matka, osobitne v prvých troch rokoch veku dieťaťa. Spoločnosť a trvalosť tohto vzťahu výrazne ovplyvňuje citový, duševný a sociálny vývoj dieťaťa na celý život. Ak dieťa v tom období matku postráda, ohrozuje to jeho zdravý vývoj. Preto neslobodno nútiť rodičov, aby z finančných dôvodov zverili dieťa do starostlivosti pre dieťa cudzím ľuďom. Ak predsa musia zabezpečiť jeho opateru mimo rodiny, nech uprednostnia pre dieťa dôverne známu opatrovatelku.“

Najnovšie vedecké poznatky potvrdzujú: pobyt v jasliach je pre dieťa rizikom. Ak je už nevyhnutné, aby dieťa zverili výchove v jasliach, je nevyhnutné prijať toto opatrenie: aby jednej opatrovateľke boli zverené najviac tri maličké deti, s predchádzajúcim niekoľko mesačným pobytom spolu s matkou, aby si dieťa navyklo na nové prostredie.

Apelujeme na spoločnosť, na politikov, matky a otcov, aby podporili túto primárnu väzbu dieťaťa. Žiadame zástupcov štátu, aby umožnili pre rodičov a deti do troch rokov primerané prostriedky a spoločný čas.

Kontakt

www.familiennetzwerk-deutschland.de

Prameň

Newsletter Inštitútu pre manželstvo a rodinu, Viedeň.

- **Konferencia „Život je dar“**

Z príležitosti 20. výročia dokumentu Katolíckej cirkvi Inštrukcia Donum vitae (dar života), v dňoch 12.-14. októbra 2007 sa pripravuje v Brne konferencia s medzinárodnou účasťou s týmto názvom. Konferencia sa koná pod záštitou rektora Masarykovej univerzity v Brne prof. PhDr. Petra Fialu, PhD. a rektora Univerzity Palackého v Olomouci prof. RNDr. Lubomíra Dvořáka, CSc.

Hlavné témy sú odbornou odpoveďou na aktuálne výzvy doby v oblasti ochrany ľudského života: Právo na život; Úcta k životu; Počiatok individuálneho ľudského života z pohľadu biológa, filozofa a teológa; Asistovaná reprodukcia a plánované rodičovstvo; Opatrenia na podporu ochoty prijať dieťa; Klonovanie – nádej alebo hrozby? Súčasnosť a budúcnosť liečenia kmeňovými bunkami.

Kontakt

Hippokrates, Míčkova 59, 614 00 Brno
bioetika@volny.cz

STANOVISKÁ K AKTUÁLNYM OTÁZKAM

1

Filip Likvančan: AIDS niekedy vraždí logiku

17. január 2006, 08:32 **Z diskusie na internete**

<http://filer.platon.sk/blog/aids-niekedy-vrazdi-logiku>

Hlavne v súvislosti s rozšírením HIV v Afrike častokrát zaznievajú rôzne nelogické kritiky voči tým, ktorí nie sú ochotní propagovať kondómy ako riešenie tohto problému. Najabsurdnejšie je obviňovanie z nepriamej vraždy. Paradoxne však práve takáto agresívna a nekorektná kritika „nepodpory“ je úplne zcestná, pretože napáda racionálny a logický postoj. Logika totiž jasne hovorí: Bud' propagujme kondómy, alebo propagujme vernosť. Propagovať obidve riešenia naraz je schizofrenické.

Položme si otázku: Kedy má význam použiť kondóm ako ochranu pred AIDS? Odpoveď: Keď je človek promiskuitný, prípadne, keď žije v monogamnom vzťahu s chorým partnerom.

Vernosť jednému partnerovi

Ak je človek verný jednému partnerovi, tak môžu nastať dva prípady: Bud' sú obaja zdraví, alebo aspoň jeden z nich je chorý.

Prvý prípad nevyžaduje použitie žiadnych prostriedkov na ochranu pred AIDS. HIV sa nemá ako dostať medzi nich a ani mimo nich. Iné ako sexuálne prenosy HIV sú možné, ale v probléme otázky kondómy versus vernosť su irelevantné. Je totiž jedno, či človek používa kondóm, alebo je verný. Cez nakazenú krvnú transfúziu sa nakazí tak, či tak. Potom bohužiaľ nastáva druhý prípad.

V druhom prípade má opodstatnenie používať kondóm, aby sa zabránilo prenosu HIV medzi partnermi. Dôležité však je, že aj v prípade prenosu sa HIV ďalej nešíri. Zostáva medzi týmito dvoma ľuďmi. Tento prípad je však veľmi málo pravdepodobný, pretože verní partneri sa môžu nakaziť iba mimosexuálne.

Čo v tomto prípade zastavuje šírenie HIV medzi ďalších ľudí? Vernosť. Keďže ďalší ľudia sa v monogamnom vzťahu nevyskytujú, tak šírenie HIV v populácii nezastavuje kondóm, ale vernosť jednému partnerovi.

Akú rolu zohráva kondóm?

Kondóm tu NIE JE prostriedkom na obmedzenie šírenia HIV v populácii, ale len prostriedkom na obmedzenie šírenia HIV medzi partnermi.

Promiskuitné vzťahy

V promiskuitných vzťahoch jeden aktuálny vzťah môžeme znovu rozdeliť na dva vyššie spomenuté prípady. Vyznamný rozdiel oproti monogamnému vzťahu je ten, že nevieme, v ktorom prípade sa nachádzame.

Čo v tomto prípade zastavuje šírenie HIV v populácii?

Nič. Kondóm len znižuje pravdepodobnosť prenosu vírusu HIV medzi partnermi a tiež v populácii.

Akú rolu zohráva kondóm?

Kondóm JE v tomto prípade prostriedkom na obmedzenie šírenia HIV v populácii, čo je veľký rozdiel oproti použitiu kondómu v monogamnom vzťahu.

Podpora a propagácia jednotlivých metód

Ako som teda ukázal, v monogamnom vzťahu kondóm nie je potrebný na zabránenie šírenia HIV v populácii. Teda ak niekto kondómy takto prezentuje, nutne hovorí o ich používaní v promiskuitných vzťahoch. Ale vernosť je opak promiskuity. Nie je preto možné v súvislosti s týmto problémom propagovať súčasne vernosť aj kondómy. Sú to dve rozdielne konkurenčné metódy. Buď je človek verný alebo obmedzuje šírenie HIV v populácii kondómom.

Vernosť je určite účinnejšia metóda ako kondómy. Dá sa diskutovať o tom, či je nákladnejšie a náročnejšie distribuovať a propagovať kondómy, alebo propagovať vernosť. V diskusii sa určite objaví otázka krátkodobého a dlhodobého účinku, jeho rýchlosti, celkovej nákladnosti, miery zásahu do kultúry národov, a podobne. Takto si predstavujem serióznu diskusiu. Považujem však za veľmi nekorektné, ak ma niekto obviní z nepriamej vraždy, len preto, že úplne logicky a konzistentne v súlade s mojím postojom nepodporujem kondómy v Afrike.

Zdecimované kultúry a hospodárstva afrických štátov, veľká chudoba, otrasná úroveň zdravotníctva, vojny, hlad (...) sú problémy, ktoré by nás mali trápiť aj pri dumaní o AIDS v Afrike. Na miestach, kde najbližšia studňa je kilometre ďaleko a slovo doktor je neznámy pojem, vyznieva ako sci-fi predstava automatu na kondómy na každom rohu. Ideál vernosti tiež vyznieva len ako pekná ale nepoužiteľná teória, keď rodina žije z peňazí kamionistov...

Ja osobne som nerezignoval na vernosť.

Charta práv a zodpovedností rodičov Európy

Zo stránky: <http://ciakt.upjs.sk/skoly/Postova/rz.html>

Slovensko je členom Európskej Rodičovskej Organizácie EPA, ktorá vznikla v roku 1985 v Miláne a má sídlo v Bruseli. Srdcom konštitúcie EPA je zoznam princípov, ktoré začínajú dvoma významnými výrokmi.

„V celej Európe je známe, že rodičia majú primárnu zodpovednosť za vzdelávanie svojich detí.“
„Škola je nato, aby pomáhala rodičom vo vzdelávaní svojich detí.“

CHARTA PRÁV A ZODPOVEDNOSTÍ RODIČOV EURÓPY

1. Právo rodičov na vzdelávanie ich detí bez diskriminácie. Povinnosť rodičov na vzdelávanie detí v zmysle rešpektovania iných.
2. Právo rodičov nato, aby boli považovaní za primárnych vo vzdelávaní detí. Povinnosť rodičov pristupovať zodpovedne k ich deťom.
3. Právo prístupu rodičov k formálnej službe školy. Povinnosť rodičov byť partnermi školy.
4. Právo rodičov na prístup k informáciám o ich deťoch v škole. Povinnosť rodičov poskytovať informácie o ich deťoch škole.
5. Právo rodičov, aby školský systém rešpektoval duchovné a kultúrne zásady. Povinnosť rodičov viesť svoje deti k tomu, aby rešpektovali iných ľudí a ich presvedčenie.
6. Právo rodičov ovplyvňovať politiku škôl ich detí. Povinnosť rodičov byť osobne zodpovední za školy ich detí.
7. Právo rodičov a ich asociácií, aby občianske authority na všetkých úrovniach s nimi konzultovali prípravu vzdelávania. Povinnosť rodičov podporovať demokratické reprezentatívne organizácie.
8. Právo rodičov na bezplatné školské vzdelávanie detí. Povinnosť rodičov venovať čas a záväznosť školám ich detí.
9. Právo rodičov na zabezpečenie vysokej kvality verejnej prípravy vzdelávania zodpovednými autoritami. Povinnosť rodičov pomáhať jeden druhému zlepšovať ich schopnosti ako primárnych vzdelávateľov a partnerov v partnerstve rodina – škola.

**Buďme si vedomí, milí rodičia, svojich práv,
ale i zodpovednosti ako ich uvádza Charta.**

BIBLIOGRAFICKÉ INFORMÁCIE

1. Anshell, Melvin: Sexuální výchova s otazníkem, Vydała Matice Cyrilometodějská, Olomouc 1996
2. Augustyn, Józef: Sexualita v našem živote. Karmelitánske naklad., Kostelní Vydří, 1995
3. Augustyn, Józef: Sexuální výchova v rodině a ve škole. Karmelitánske naklad., Kostelní Vydří, 1998
4. Baker, Bill: Z bludného kruhu, Združenie za sociálnu reformu, Košice, rok 2007, ISBN 978-80-969539-1-2
5. Campbell, Ross: Hledám svou cestu, Jak se přiblížit dospívajícím, NÁVRAT, Praha, rok 1993, ISBN 80-85495-22-8
6. McGeedy, Mary Rose: Stratené Božie deti. Šokujúce príbehy amerických detí bez domova, Vydavateľstvo Serafín, Bratislava, rok 2004, ISBN 80-85310-39-2
7. Haasová, Irmgard: Ostatní děti smějí všechno, pro děti od 3-11 let, Portál, Praha, rok 1991,
8. Hamanová a kol.: Dospievajúci v starostlivosti praktického lekára, Triton, Praha. 1994
9. Listy rodičom – o tebe a o nás, 1.-6., Vydała Slovenská spoločnosť pre rodinu a zodpovedné rodičovstvo v licencií od Elternbriefe, e. V., Bratislava, rok 2000 a 2001,
10. Machová, J., Hamanová: Dospívání a reprodukční zdraví. Nakladatelství H+H, Praha, 2002.
11. Mebes, Marion: Pusinky nie sú na rozkaz, ASPEKT, Bratislava, rok 1997, ISBN 80-9667585-4-3
12. Podmanický, Ivan, Glasa, Jozef: Výchova k manželstvu a rodičovstvu, Metodické centrum, Tomašikova 4, Bratislava, rok 1999, ISBN 80-8052-070-4
13. Potočárová, Mária: Rodina, mládež a jej postoje k sociálnym limitom, Vydavateľstvo STU, Bratislava, rok 2003, ISBN 80-227-1940-4
14. Pšenička, Oldřich: Sexuální výchova v rodině, vydalo Hnutí Rodina, Pardubice, rok 1994,

15. Vonkomer, Ján: Akí sme a akí budeme, vydal STIMUL-Centrum informatiky a vzdelávania FiF UK, Bratislava, rok 1998, ISBN 80-85697-02-5
16. Zborník z konferencie O výchove v rodine, Slovenská spoločnosť pre rodinu a zodpovedné rodičovstvo, Bratislava, rok 2001, ISBN 80-968318-7-9
17. Príprava na manželstvo a rodičovstvo, výzvy doby a skúsenosti. Zborník z konferencie Slovenskej spoločnosti pre rodinu a zodpovedné rodičovstvo, Bratislava, rok 2002, ISBN 80-968318-9-5
18. Nadácia „Heritage Foundation“ má spoločenskovednú internetovú stránku (v angličtine), ktorá ponúka možnosti rešeršných služieb všetkým záujemcom o otázky rodiny a výskumu rodiny: <http://www.familyfacts.org/>
19. Families International, www.viennafamilycommittee.org

Poznámky:

„Počuli ste, že bolo povedané: Nescudzoložíš! Ja vám však hovorím: každý, kto sa žiadostivo pozerá na ženu, už s ňou scudzoložil v srdci.“ (Mat 5,28)

„Či ste nečítali, že od počiatku ich Stvoriteľ učinil ako muža a ženu? A ďalej hovoril: Preto opustí človek otca i matku a pripojí sa k svojej manželke a budú dvaja jedným telom. A tak už nie sú dvaja, ale jedno telo.“ (Mat 19,4-6)

Ježiš Kristus

Rodina a zodpovedné rodičovstvo dnes

Informačný bulletin občianskeho združenia

Slovenská spoločnosť pre rodinu a zodpovedné rodičovstvo

Adresa redakcie: Uhrova 16, 831 01 Bratislava 37,
tel. kontakt 02/54792302, e-mail: family@slovanet.sk, www.family-sk.sk

Odborný tím spolupracovníkov:

Doc. MUDr. Jozef Glasa, PhD, Doc. PhDr. Mária Glasová,
PhD, PaedR. Oľga Križová, PhD, Doc. PhDr. Jozef Matulník, PhD,
Doc. MUDr. ThDr. Marián Mráz, PhD, SJ, PhDr. Lucia Mikulcová,
Doc.RNDr. Karol Pastor, PhD, Mgr. Ivan Podmanický,
Doc. PhDr. Mária Potočárová, PhD, Doc. MUDr. Alojz Rakús, PhD

Číslo zostavila: Terézia Lenczová

Šéfredaktor: Ing. Terézia Lenczová, CSc.

Číslo registrácie: 2378/2000

Texty neprešli jazykovou úpravou

Sadzba: Peter Blaho

Tlač: SÚTN, Bratislava

ISSN 1335 – 7980

